

Metody a prostředky varování a informovanost obyvatelstva při mimořádných událostech

Michaela Marxová

Bakalářská práce
2017

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta logistiky a krizového řízení

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně

Fakulta logistiky a krizového řízení

Ústav ochrany obyvatelstva

akademický rok: 2016/2017

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Michaela Marxová**

Osobní číslo: **L14038**

Studijní program: **B2825 Ochrana obyvatelstva**

Studijní obor: **Ochrana obyvatelstva**

Forma studia: **prezenční**

Téma práce: **Metody a prostředky varování a informovanost obyvatelstva při mimořádných událostech**

Zásady pro vypracování:

1. Zpracování literární rešerše dané problematiky a rozbor platné legislativy.
2. Zhodnocení současného stavu.
3. Analyzování a rozbor dat dané problematiky.
4. Celkové zhodnocení, návrh opatření a závěr.

Rozsah bakalářské práce:

Rozsah příloh:

Forma zpracování bakalářské práce: **tištěná/elektronická**

Seznam odborné literatury:

[1] KRATOCHVÍLOVÁ, Danuše, KRATOCHVÍLOVÁ, Danuše a FOLWARCZNY, Libor. Ochrana obyvatelstva. 2., aktualiz. vyd. V Ostravě: Sdružení požárního a bezpečnostního inženýrství, 2013. 177 s. SPBI Spektrum. Červená řada; 42. ISBN 978-80-7385-134-7.

[2] SMETANA, Marek, Danuše KRATOCHVÍLOVÁ a Danuše KRATOCHVÍLOVÁ. Havarijní plánování: varování, evakuace, poplachové plány, povodňové plány. Vyd. 1. Brno: Computer Press, 2010, 165 s. ISBN 978-80-251-2989-0.

[3] MARTÍNEK, Bohumír, Petr LINHART a kol. Ochrana obyvatelstva: modul E. Vyd. 1. Praha: MV GR HZS ČR, 2006. ISBN 978-80-7251-298-0.

[4] Koncepce ochrany obyvatelstva do roku 2020 s výhledem do roku 2030. Vyd. 1. Praha: MV - generální ředitelství Hasičského záchranného sboru ČR, 2013 li.e. 2014I. 75 s. ISBN 978-80-86466-50-7.

Další odborná literatura dle doporučení vedoucího bakalářské práce.

Vedoucí bakalářské práce:

doc. Ing. Ivan Mašek, CSc.

Ústav ochrany obyvatelstva

Datum zadání bakalářské práce:

3. února 2017

Termín odevzdání bakalářské práce:

15. května 2017

V Uherském Hradišti dne 10. února 2017

doc. RNDr. Jiří Dostál, CSc.
děkan

prof. Ing. Dušan Vičar, CSc.
ředitel ústavu

PROHLÁŠENÍ AUTORA BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Beru na vědomí, že:

- odevzdáním bakalářské práce souhlasím se zveřejněním své práce podle zákona č. 111/1998 Sb., o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, bez ohledu na výsledek obhajoby¹⁾;
- bakalářská práce bude uložena v elektronické podobě v univerzitním informačním systému a dostupná k nahlédnutí;
- na moji bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, zejm. § 35 odst. 3²⁾;
- podle § 60³⁾ odst. 1 autorského zákona má UTB ve Zlíně právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- podle § 60³⁾ odst. 2 a 3 autorského zákona mohu užít své dílo – bakalářskou práci nebo poskytnout licenci k jejímu využití jen s předchozím písemným souhlasem Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše);
- pokud bylo k vypracování bakalářské práce využito softwaru poskytnutého Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně nebo jinými subjekty pouze ke studijním a výzkumným účelům (tj. k nekomerčnímu využití), nelze výsledky bakalářské práce využít ke komerčním účelům;
- pokud je výstupem bakalářské práce jakýkoliv softwarový produkt, považují se za součást práce rovněž i zdrojové kódy, popř. soubory, ze kterých se bakalářská práce skládá. Neodevzdání této součásti může být důvodem k neobhájení práce.

Prohlašuji,

- že jsem na bakalářské práci pracoval samostatně a použitou literaturu jsem citoval. V případě publikace výsledků budu uveden jako spoluautor.
- že odevzdaná verze bakalářské práce a verze elektronická nahraná do IS/STAG jsou totožné.

V Uherském Hradišti 11. 5. 2014

.....
Marašová
podpis studenta

1) zákon č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, § 47b Zveřejňování závěrečných prací:

(1) Vysoká škola nevydělečně zveřejňuje bakalářské, diplomové, disertační a rigorózní práce, u kterých proběhla obhajoba, včetně posudků oponentů a výsledku obhajoby prostřednictvím databáze kvalifikačních prací, kterou spravuje. Způsob zveřejnění stanoví vnitřní předpis vysoké školy. Vysoká škola disertační práce nezveřejňuje, byla-li již zveřejněna jiným způsobem.

(2) Bakalářské, diplomové, disertační a rigorózní práce odevzdané uchazečem k obhajobě musí být též nejméně pět pracovních dnů před konáním obhajoby zveřejněny k nahlížení veřejnosti v místě určeném vnitřním předpisem vysoké školy nebo není-li tak určeno, v místě pracoviště vysoké školy, kde se má konat obhajoba práce. Každý si může ze zveřejněné práce pořizovat na své náklady výpisy, opisy nebo rozmnoženiny.
(3) Platí, že odevzdáním práce autor souhlasí se zveřejněním své práce podle tohoto zákona, bez ohledu na výsledek obhajoby.

(4) Vysoká škola může odložit zveřejnění bakalářské, diplomové, disertační a rigorózní práce nebo jejich částí, a to po dobu trvání překážky pro zveřejnění, nejdéle však na dobu 3 let. Informace o odložení zveřejnění musí být spolu s odůvodněním zveřejněna na stejném místě, kde jsou zveřejňovány bakalářské, diplomové, disertační a rigorózní práce, jíž se týká odklad zveřejnění podle věty první, jeden výtisk práce k uchování ministerstvu.

2) zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 35 odst. 3:

(3) Do práva autorského také nezasahuje škola nebo školské či vzdělávací zařízení, užije-li nikoli za účelem přímého nebo nepřímého hospodářského nebo obchodního prospěchu k výuce nebo k vlastní vnitřní potřebě dílo vytvořené žákem nebo studentem ke splnění školních nebo studijních povinností vyplývajících z jeho právního vztahu ke škole nebo školskému či vzdělávacímu zařízení (školní dílo).

3) zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 60 Školní dílo:

(1) Škola nebo školské či vzdělávací zařízení mají za obvyklých podmínek právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla (§ 35 odst. 3). Odpírá-li autor takového díla udělit svolení bez vážného důvodu, mohou se tyto osoby domáhat nahrazení chybějícího projevu jeho vůle u soudu. Ustanovení § 35 odst. 3 zůstává nedotčeno.

(2) Není-li sjednáno jinak, může autor školního díla své dílo užít či poskytnout jinému licenci, není-li to v rozporu s oprávněnými zájmy školy nebo školského či vzdělávacího zařízení.

(3) Škola nebo školské či vzdělávací zařízení jsou oprávněny požadovat, aby jim autor školního díla z výdělku jím dosaženého v souvislosti s užitím díla či poskytnutím licence podle odstavce 2 přiměřeně přispěl na úhradu nákladů, které na vytvoření díla vynaložily, a to podle okolností až do jejich skutečné výše; přitom se přihlídně k výši výdělku dosaženého školou nebo školským či vzdělávacím zařízením z užití školního díla podle odstavce 1.

ABSTRAKT

Bakalářská práce je na téma „Metody a prostředky varování a informovanost obyvatelstva při mimořádných událostech“. Bakalářská práce je rozdělena na teoretickou část a praktickou část. Teoretická část se zabývá základními pojmy typu, co je hasičský záchranný sbor, informování, integrovaný záchranný systém, krizová situace, mimořádná událost a ochrana obyvatelstva. Druhá kapitola obsahuje legislativu, týkající se problematiky varování. Další kapitoly se podrobněji zaměřují na varování, krizové řízení, mimořádné události, tísňové informace a informovanost obyvatelstva. Následující kapitola seznamuje s problematikou praktické části. Praktická část je věnována dotazníkovému šetření, díky němuž došlo k mnoha zjištěním a získání důležitých informací ze stran obyvatelstva ORP Rýmařov a Hasičského záchranného sboru okresu Bruntál. Dotazníkové šetření je vyhodnoceno pomocí SWOT analýzy. Závěr bakalářské práce je věnován návrhu zlepšení v dané problematice.

Klíčová slova: dotazníkové šetření, informovanost, mimořádná událost, varování.

ABSTRACT

The bachelor thesis deals with "Methods and instruments of warning and awareness of the population in case of extraordinary events". The bachelor thesis is divided into theoretical part and practical part. The theoretical part deals with basic concepts such as: what is fire brigade, passing an information, integrated rescue system, crisis situation, extraordinary event and protection of the population. The second chapter contains the legislation for alert issues while the other chapters are focused more on alerts, crisis management, emergencies, emergency information and population awareness. The following chapter introduces the practical part and its issues. The practical part is devoted to the questionnaire survey, which has resulted in many findings and gaining important information from the parties of the ORP Rýmařov and the Fire Rescue Brigade of Bruntál. The questionnaire survey is evaluated using SWOT analysis. The conclusion of the bachelor thesis is devoted to the proposal for improvement in the given issue.

Key words: questionnaire survey, awareness, extraordinary event, warning.

Poděkování

Touto cestou bych ráda vyjádřila upřímné poděkování vedoucímu mé bakalářské práce doc. Ing. Ivanovi Maškovi, CSc., za cenné rady, připomínky a trpělivost. Moje velké díky patří i mým nejbližším, kteří mě v mém studiu podporují.

OBSAH

ÚVOD	10
I TEORETICKÁ ČÁST	11
1 ZÁKLADNÍ POJMY	12
1.1 HASIČSKÝ ZÁCHRANNÝ SBOR (HZS).....	12
1.2 INFORMOVÁNÍ	12
1.3 INTEGROVANÝ ZÁCHRANNÝ SYSTÉM (IZS)	12
1.4 KRIZOVÁ SITUACE	13
1.5 MIMOŘÁDNÁ UDÁLOST	13
1.6 OCHRANA OBYVATELSTVA	13
2 LEGISLATIVA	14
3 VAROVÁNÍ	17
3.1 FORMY ŠÍŘENÍ VAROVÁNÍ	17
3.1.1 Koncové prvky varování	17
3.1.1.1 Rotační sirény	18
3.1.1.2 Elektronické sirény	18
3.1.1.3 Místní informační systémy s vlastnostmi elektronických sirén.....	18
3.2 JEDNOTNÝ SYSTÉM VAROVÁNÍ A INFORMOVÁNÍ.....	19
3.2.1 Všeobecná výstraha.....	20
3.2.2 Požární poplach.....	20
3.2.3 Akustická zkouška	20
4 KRIZOVÉ ŘÍZENÍ	21
4.1 KRIZOVÝ PLÁN KRAJE	21
4.2 HAVARIJNÍ PLÁN KRAJE.....	21
4.3 VNĚJŠÍ HAVARIJNÍ PLÁNY KRAJE	22
4.4 ORGÁNY KRIZOVÉHO ŘÍZENÍ	23
5 MIMOŘÁDNÁ UDÁLOST	26
5.1 DRUHY MIMOŘÁDNÝCH UDÁLOSTÍ	26
5.1.1 Mimořádné události způsobené přírodními vlivy	26
6 TÍSŇOVÉ INFORMACE A INFORMOVANOST OBYVATELSTVA	28
6.1 DŮLEŽITÁ TÍSŇOVÁ TELEFONNÍ ČÍSLA	29
6.2 VZDĚLÁVÁNÍ.....	29
7 CÍL PRÁCE A POUŽITÉ METODY	31
7.1 CÍL PRÁCE	31
7.2 POUŽITÉ METODY	31
II PRAKTICKÁ ČÁST	33
8 ANALÝZA SOUČASNÉHO STAVU	34

8.1	OBEC S ROZŠÍŘENOU PŮSOBNOSTÍ RÝMAŘOV	34
8.2	PREVENTIVNÍ OPATŘENÍ OBYVATELSTVA V ORP RÝMAŘOV.....	35
8.3	KONCOVÉ PRVKY V OBCI S ROZŠÍŘENOU PŮSOBNOSTÍ.....	36
8.4	ROZBOR DAT ČESKÉ REPUBLIKY, MORAVSKOSLEZSKÉHO KRAJE A OKRESU BRUNTÁL	38
8.5	ROZBOR MIMOŘÁDNÝCH UDÁLOSTÍ ZA ROK 2016 V MORAVSKOSLEZSKÉM KRAJI.....	40
9	DOTAZNÍKOVÉ ŠETŘENÍ	42
9.1	DOTAZNÍKY PRO OBYVATELSTVO ORP RÝMAŘOV	42
9.2	DOTAZNÍKY PRO HASIČSKÝ ZÁCHRANNÝ SBOR V OKRESE BRUNTÁL	52
10	SHRnutí DOTAZNÍKOVÉHO ŠETŘENÍ.....	62
11	SWOT ANALÝZA	64
11.1	SILNÉ STRÁNKY.....	64
11.2	SLABÉ STRÁNKY.....	65
11.3	PŘÍLEŽITOSTI.....	66
11.4	HROZBY	67
11.5	VYHODNOCENÍ SWOT ANALÝZY.....	68
11.6	SILNÉ STRÁNKY SHRnutí	70
11.7	SLABÉ STRÁNKY SHRnutí	71
11.8	PŘÍLEŽITOSTI SHRnutí	71
11.9	HROZBY SHRnutí.....	71
12	NÁVRH OPATŘENÍ KE ZLEPŠENÍ.....	72
	ZÁVĚR	74
	SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY.....	75
	SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK.....	80
	SEZNAM OBRÁZKŮ	81
	SEZNAM TABULEK.....	82
	SEZNAM GRAFŮ	83
	SEZNAM PŘÍLOH.....	84

ÚVOD

Tématem této bakalářské práce jsou Metody a prostředky varování a informovanost obyvatelstva při mimořádných událostech. Stále častěji slyšíme z médií či jiných prostředků o různých teroristických útocích v zahraničí. Toto téma je v současné době velice závažné a nesmí se podceňovat. Už v dřívější době byli naši prarodiče vystaveni různým mimořádným událostem, jako byly například živelní pohromy, války a epidemie. V dnešní době, kdy dochází k rozvoji průmyslu, se díky zneužití nově vyvíjených technologií zvyšuje riziko ohrožení společnosti. V České republice dochází v současné době převážně k technickým haváriím, požárům, dopravním nehodám a povodním. Je velmi důležité se těmto mimořádným událostem zcela a jistě vyvarovat. V současnosti se tato rizika zvyšují a my jako obyvatelé České republiky bychom s tím měli něco dělat. Každý obyvatel by měl mít znalost o tom, jak se při vzniku mimořádné události zachovat a jaká rizika mohou nastat. Všude kolem nás je v současné době spousta rizik, která negativně ovlivňují naše životy, zdraví a majetek. Pokud každý obyvatel přidá „ruku k dílu“, snadněji odoláme vzniklé mimořádné události a zabráníme tak možnému ohrožení života, zdraví a majetku. Proto je zapotřebí vědět, jak se v daném případě zachovat, jaká nebezpečí můžeme očekávat a jak tomuto nebezpečí co nejlépe čelit. Informovaná laická veřejnost při možných mimořádných událostech ví, jaké nebezpečí může očekávat, jak se má zachovat, aby nenastala nevládnutelná panika. Důležité pro obyvatelstvo je, aby se zúčastňovalo odborných besed, přednášek a cvičení, které pořádá nejen hasičský záchranný sbor. Potřebné je přečíst si také dostupné prospekty či příručky, kde bývají hrozící rizika stručně, jasně a pro laickou veřejnost srozumitelně popsána a v případě krizového stavu se jimi mimo jiné i řídit.

I. TEORETICKÁ ČÁST

1 ZÁKLADNÍ POJMY

Tato kapitola definuje základní pojmy, které nejčastěji používám ve své bakalářské práci a jsou spojeny s danou problematikou varování a informovanosti obyvatelstva před mimořádnými událostmi.

1.1 Hasičský záchranný sbor (HZS)

Zákon č. 320/2015 Sb., o Hasičském záchranném sboru, definuje HZS jako bezpečnostní sbor, jehož základní funkce je chránit život a zdraví obyvatel, životní prostředí dále majetek a zvířata před požáry či jinými mimořádnými událostmi nebo krizovými situacemi. HZS zajišťuje bezpečnost České republiky. Koordinuje civilní nouzové plánování, ochranu obyvatelstva, požární ochranu, integrovaný záchranný systém, krizové řízení a další úkoly, které jsou uvedeny v zákoně o HZS. [9]

1.2 Informování

Informováním se rozumí informovanost právnických a fyzických osob o typu ohrožení a připravovaných opatřeních. Způsob jejich provedení zabezpečuje obecní úřad a zaměstnavatel na základě informací poskytnutých především Hasičským záchranným sborem. [11]

1.3 Integrovaný záchranný systém (IZS)

IZS lze formulovat jako řízený postup složek při přípravě na mimořádné události či krizové situace a při vykonávání záchranných a likvidačních prací. [20]

Do základních složek IZS se řadí: Hasičský záchranný sbor České republiky, jednotky požární ochrany zařazené do plošného pokrytí kraje jednotkami požární ochrany, poskytovatelé Zdravotnické záchranné služby, Policie České republiky.

Do jiných složek IZS se řadí: vyčleněné síly a prostředky ozbrojených sil, obecní policie, orgány ochrany veřejného zdraví, havarijní, pohotovostní, odborné a jiné služby, zařízení civilní ochrany, neziskové organizace a sdružení občanů, která lze využít k záchranným a likvidačním pracím. [25]

1.4 Krizová situace

Dle zákona o integrovaném záchranném systému č. 239/2000 Sb., se krizovou situací rozumí mimořádná událost, kdy je narušená kritická infrastruktura, nebo ostatní nebezpečí, při nichž jsou vyhlášené stavy a to - stav nebezpečí, nouzový stav, stav ohrožení státu či válečný stav. [3, 30]

1.5 Mimořádná událost

Mimořádnou událost můžeme definovat jako škodlivé působení sil a jevů vyvolaných činností člověka nebo přírodními vlivy. Dále to mohou být havárie, které ohrožují život, zdraví, majetek nebo životní prostředí a vyžadují vykonání záchranných a likvidačních prací. [3]

1.6 Ochrana obyvatelstva

Ochrana obyvatelstva zahrnuje veškeré potřeby civilní ochrany, zejména varování, evakuaci, ukrytí a nouzové přežití obyvatelstva a jiná opatření, která se týkají zabezpečení ochrany jeho života, zdraví a majetku. [3]

2 LEGISLATIVA

V České republice existuje plno platných zákonů, vyhlášek a nařízení vlády ve vztahu k varování a informovanosti obyvatelstva při mimořádných událostech. Daná problematika je ustanovena v právním řádu, který obsahuje zásadní požadavky a podmínky, jak má varování a informovanost obyvatelstva při mimořádných událostech správně fungovat.

Mezi základní dokumenty České republiky patří:

- Ústavní zákon č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky,
- Usnesení předsednictva ČNR č. 2/1993 Sb., Listina základních práv a svobod.

Právní úprava vztahující se k varování obyvatelstva:

Zákon České národní rady č. 133/1985 Sb., o požární ochraně.

Cílem zákona je vymezit základní podmínky pro ochranu života, zdraví občanů a majetku před požáry a pro poskytování pomoci při mimořádných událostech. Zákon o požární ochraně obsahuje osm částí. [1]

Zákon č. 231/2001 Sb., o provozování rozhlasového a televizního vysílání a o změně některých zákonů.

V zákoně jsou ukotveny předpisy Evropské unie, zákon zařizuje výkon státní správy v oblasti, rozhlasového a televizního vysílání. Zákon o provozování rozhlasového a televizního vysílání obsahuje patnáct částí. [2]

Zákon č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému a o změně některých zákonů.

Zákon podrobně definuje integrovaný záchranný systém, popisuje jeho základní a ostatní složky a jejich působnost. Dále práva a povinnosti fyzických a právnických osob, které především platí při mimořádných událostech, likvidačních a záchranných pracích a při ochraně obyvatelstva před a po dobu vyhlášených krizových stavů. Zákon o integrovaném záchranném systému obsahuje čtyři části. [3]

Zákon č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení a změně některých zákonů.

Krizový zákon nařizuje působnost a pravomoc státních orgánů a orgánů územních samosprávných celků. Nařizuje práva a povinnosti právnických a fyzických osob během přípravy na krizové situace. Krizové situace nesouvisejí se zajišťováním obrany České republiky před vnějším napadením a při jeho řešení a při ochraně kritické infrastruktury. Zákon dává

do pořádku stanovení a ochranu evropské kritické infrastruktury. Krizový zákon obsahuje tři části. [4]

Zákon č. 241/2000 Sb., o hospodářských opatřeních pro krizové stavy a o změně některých souvisejících zákonů.

Zákon uspořádává přípravu a přijetí hospodářských opatření pro krizové stavy. Rovněž stanovuje pravomoc vlády, ústředních správních úřadů, České národní banky, krajských úřadů, obecních úřadů obce s rozšířenou působností a orgánů územních samosprávných celků. Zákon o hospodářských opatřeních pro krizové stavy obsahuje devět hlav. [5]

Zákon č. 254/2001 Sb., o vodách a o změně některých zákonů.

Cílem zákona je chránit podzemní a povrchové vody, vymezit podmínky pro hospodárné využívání vodních zdrojů a pro zachování i zlepšení jakosti povrchových a podzemních vod, zajistit podmínky pro snižování nepříznivých účinků povodní a sucha a zajistit bezpečnost vodních děl. Zákon ukládá povinnost zásobovat obyvatelstvo pitnou vodou. Zákon o vodách obsahuje jedenáct částí. [6]

Zákon č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky.

Účelem tohoto zákona je určit a zajistit základní úkoly jednotnému ozbrojenému bezpečnostnímu sboru vymezit rovněž působnost, činnost, postavení, řízení a organizaci. Zákon o Policii České republiky obsahuje čtyři hlavy. [7]

Zákon č. 374/2011 Sb., o zdravotnické záchranné službě.

Smyslem tohoto zákona je zajistit podmínky pro poskytování zdravotnické záchranné služby, práva a povinnosti poskytovatele zdravotnické záchranné služby, povinnosti poskytovatelů akutní lůžkové péče k zajištění návaznosti jimi poskytovaných zdravotních služeb na zdravotnickou záchrannou službu, podmínky pro zajištění připravenosti poskytovatele zdravotnické záchranné služby na řešení mimořádných událostí a krizových situací a výkon veřejné správy v oblasti zdravotnické záchranné služby. Zákon o zdravotnické záchranné službě obsahuje dvanáct částí. [8]

Zákon č. 320/2015 Sb., o Hasičském záchranném sboru České republiky a o změně některých zákonů.

Tímto zákonem je založen Hasičský záchranný sbor, kde jsou určeny jeho úkoly, řízení, organizační struktura a práva a povinnosti určitých příslušníků. Zákon o HZS obsahuje deset částí. [9]

Hlavní vyhlášky Ministerstva vnitra:**Vyhláška Ministerstva vnitra č. 328/2001 Sb., o některých podrobnostech zabezpečení integrovaného záchranného systému.**

Tato vyhláška stanovuje zásady koordinace složek IZS při společném zásahu co se týče záchranných a likvidačních prací a předepisuje zásady spolupráce operačních a informačních středisek základních složek IZS. [10]

Vyhláška Ministerstva vnitra č. 380/2002 Sb., k přípravě a provádění úkolů ochrany obyvatelstva.

Vyhláška zabezpečuje postup při zřizování zařízení, personální složení a věcné prostředky a odbornou připravenost personálu civilní ochrany. Mimoto se zabývá způsobem informování, varování, vyzoomění a evakuací a také poskytováním úkrytů postiženému obyvatelstvu. [11]

Nařízení vlády:

Nařízení vlády č. 462/2000 Sb., o krizovém řízení a o změně některých zákonů (krizový zákon). [12]

Nařízení vlády č. 463/2000 Sb., o stanovení pravidel zapojování do mezinárodních záchranných operací, poskytování a přijímání humanitární pomoci a náhrad výdajů vynakládaných právníky osobami a podnikajícími fyzickými osobami na ochranu obyvatelstva. [13]

Koncepce ochrany obyvatelstva do roku 2020 s výhledem do roku 2030

Vláda schvaluje Koncepti ochrany obyvatelstva České republiky ze dne 23. října 2013 č. 805 do roku 2020 s výhledem do roku 2030, projednána ve Výboru pro civilní nouzové plánování a v Bezpečnostní radě státu. Koncepce ochrany obyvatelstva je zpracována generálním ředitelstvím Hasičského záchranného sboru, který spolupracoval s výborem civilního nouzového plánování, dále s akademickou obcí a se zástupci vysokých škol a v poslední řadě spolupracoval s odbornou veřejností. Obsahem koncepce je poslání a rámec ochrany obyvatelstva, analýza současného stavu, strategické cíle a priority ochrany obyvatelstva do roku 2030, koncepce rozvoje významných oblastí ochrany obyvatelstva, základní úkoly pro realizaci stanovených priorit ochrany obyvatelstva. [14]

3 VAROVÁNÍ

Autoři ve své publikaci [15] definují varování obyvatelstva jako „*Souhrn technických a organizačních opatření zabezpečujících včasné upozornění obyvatelstva orgány veřejné správy na hrozící nebo nastalou mimořádnou událost, kdy se předpokládá realizace opatření na ochranu obyvatelstva a majetku.*“

Varování je prvním nejdůležitějším krokem ze všech opatření ochrany obyvatelstva. Cílem tohoto kroku je včasné předání varovné informace o hrozící nebo vytvořené mimořádné události. Varovná informace může být zvuková (akustická), mluvená (verbální), obrazová (optická). Součástí varování je varovný signál, po jehož uskutečnění nastává informování obyvatel o typu ohrožení a o preventivních opatřeních k ochraně života a zdraví obyvatel, životního prostředí a majetku. Síť koncových prvků varování je základním způsobem pro vyhlášení varovného signálu. Zajištění varování a informovanosti obyvatelstva má základní účinek na snížení vlivu mimořádných událostí. Pokud varování nastane včas a kvalifikovaně bez nějaké komplikace, může dojít k zabránění poškození zdraví, ohrožení života či škodám na majetku. [19, 21]

3.1 Formy šíření varování

Každý jedinec má pět tradičních smyslů a to zrak, sluch, hmat, chuť, čich. Účast na příjmu informací má především zrak a sluch. Šíření varovné informace registrujeme tedy zrakem a sluchem. Z tohoto hlediska by měla být varovná informace šířena pomocí verbální a optické formy či kombinovaně. Pro jedince, kteří mají sluchové či zrakové postižení, lze použít pro varování hmat aktivovaný vibracemi. Vychází se ze zásady, kdy každý občan má právo být varován při mimořádné nebo krizové situaci. Varování je obecná záležitost pro předávání varovné informace. Z tohoto stanoviska je možno použít dostupné prostředky a kanály s hlediskem na typ mimořádné události či krizové situace, jejím rozsahem a časovým postupem. [17]

3.1.1 Koncové prvky varování

V dnešní době probíhá informování obyvatelstva pomocí koncových prvků varování a to především pomocí rotačních sirén, elektronických sirén a místních informačních systémů. Varování obsahuje především varovný signál. Po konání varovného signálu je prováděné verbální tísňové informování. Jakmile varovný signál zazní, následuje informovanost obyvatelstva o ohrožení či opatření života, zdraví a majetku pomocí koncových prvků varování. [23]

3.1.1.1 Rotační sirény

Nejpoužívanějším vzorem rotačních sirén je typ DS977, který dosahuje maximálního výkonu 3,5 kW. Rotační siréna potřebuje vydatnou, nepřetržitou zásobu dodávky elektrického proudu. Můžou být ovládány prostřednictvím dálkového ovládání a tlačítka místního ovládání. Varovný signál vzniká díky elektromotoru a rotoru sirény. Rotační siréna dokáže vydat pouze akustický signál. V České republice patří rotační sirény do nejrozšířenějších druhů koncových prvků varování. [23]

3.1.1.2 Elektronické sirény

Nepotřebují dodávku elektrického proudu, jsou schopny varovat i po přerušení dodávky elektrické energie z elektrorozvodné sítě, protože využívají akumulátory. Elektronické sirény jsou vhodné tam, kde se nachází městská a obchodní centra, sídliště, sportovní stadiony a haly, nádraží, instituce. Kromě toho, že vyhledávají varovný signál, jsou schopny reprodukovat verbální informaci uloženou v paměti sirény, šířit informace z externího zdroje modulace či informace sdělované vestavěným mikrofonom. [23]

3.1.1.3 Místní informační systémy s vlastnostmi elektronických sirén

Jedná se o distribuovaný zdroj akustického signálu. Jsou vhodné pro každodenní komunikaci orgánů místní samosprávy s obyvatelstvem. Místní informační systémy jsou obzvláště vhodné v obci vesnického typu. [23]

Dále varování může probíhat pomocí rozhlasového a televizního vysílání, kdy varování a informovanost obyvatelstva probíhá na území daného kraje pomocí televizních programů na základě smluvní dohody se studiem České televize Ostrava a rádiové stanice Českého rozhlasu Ostrava. Při varování převážně hasiči, policie a městská policie využívají mobilní vyhledávací prostředky a osobní vyhlášení pomocí vozidel s rozhlasovým zařízením, megafony a mobilními sirénami. Používají pro varování obyvatelstva také telefonní zprávy či textové zprávy SMS. Pokud je třeba IZS poskytuje pro občany přímé varování nebo spojky, což jsou pověřené osoby k zajištění neodkladného předání varovné informace zóny ohrožení. [24]

3.2 Jednotný systém varování a informování

Ministerstvo vnitra stanovuje dle zákona č. 239/200 Sb., o integrovaném záchranném systému pro generální ředitelství Hasičského záchranného sboru, zajišťovat a provozovat jednotný systém varování a vyrozumění s tím, že prováděcí předpis určí technické, provozní a organizační zajištění jednotného systému varování a vyrozumění. Dále vyhláška Ministerstva vnitra č. 380/2002 Sb., definuje, že jednotný systém varování a vyrozumění je technicky, provozně a organizačně zajištěn vyrozumivacími centry, telekomunikačními sítěmi a koncovými prvky varování a vyrozumění. [17]

Od roku 1991 existuje v České republice jednotný systém varování a vyrozumění (dále jen JSVV). V České republice je do tohoto uspořádání JSVV zapojeno více než 5000 sirén a místních rozhlasů, které provádí vysílání varovných signálů na 85 % teritoria České republiky. Systém představuje soustavu místního a dálkového vyrozumění, sít' poplachových sirén, které zajišťují varování obyvatelstva, a soustavu vyrozumívacích center. Hasičský záchranný sbor České republiky má právo vstoupit do sdělovacích prostředků pomocí rozhlasů a televize a informovat obyvatelstvo o vzniklých mimořádných událostech. [31]

Podle zákona č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému zabezpečují varování obyvatelstva hasičské záchranné sbory daného kraje a obecní úřady obce s rozšířenou působností. Obecní úřady a orgány obce především starostové zodpovídají za zajištění varování obyvatel na území obce, zabezpečují připravenost obce na mimořádnou událost a také se podílejí na ochraně obyvatelstva. Při vzniku havárie s únikem nebezpečných látek musí provozovatel daného provozu seznámit obyvatelstvo s varováním. Totéž musí provést i osoby vlastníci vodní díla při zvyšování jejich hladiny. Ve školském zařízení varuje vedení škol žáky a studenty, kteří podepisují seznámení se školním řádem, že byli poučeni o možných hrozbách. To samé platí i v zaměstnání, zaměstnavatel musí varovat své zaměstnance. Další zařízení jako je například nemocnice, také musí varovat své pacienty. [32]

Na území České republiky používáme pouze 3 typy varovných signálů. Do varovného signálu patří všeobecná výstraha, požární poplach a akustická zkouška sirén. V případě výpadku elektrického proudu může být varování obyvatelstva uskutečněno pomocí kostelních zvonů.

3.2.1 Všeobecná výstraha

Vyhláška Ministerstva vnitra ČR č. 380/2002 Sb., legislativně zahrnuje varovný signál. Všeobecná výstraha slouží hlavně k varování obyvatelstva v případě hrozby nebo vzniku mimořádné události. Je definován proměnlivým tonem v délce 140 sekund. Motor rotační sirény je opakovaně v úseku čtyř sekund zapínán a v úseku tří sekund vypínán. Varovný signál může zaznít opakovaně až třikrát po sobě v intervalech zhruba tři minuty. Varovný signál je ihned po ukončení podle charakteru mimořádné události následován verbální informací: Všeobecná výstraha, Nebezpečí zátopové vlny, Chemická havárie, Radiační havárie, kterou se sdělují obyvatelstvu údaje o nebezpečí vzniku nebo již nastalé mimořádné události a opatřeních k ochraně obyvatelstva a to především u elektronických sirén a místních informačních systémů. Po skončení stavu nebezpečí by se varovný signál měl odvolat ve sdělovacích prostředcích. Může proběhnout verbální informace: Konec poplachu. [16]

3.2.2 Požární poplach

Vyhláška Ministerstva vnitra č. 380/2002 Sb., legislativně zahrnuje průběh signálu pro rotační sirény a koncové prvky. Požární poplach je určen pro svolání jednotky požární ochrany. Občasný (přerušovaný) tón po dobu 60 sekund. Není určen pro varování obyvatelstva.[16]

3.2.3 Akustická zkouška

Z hlediska české legislativy nadřazené vyhlášce MV č. 380/2002 Sb., je zahrnuto provádění akustických zkoušek sirén. Prověřuje se jimi schopnost provozu jednotného systému varování. Provádí se každou první středu v měsíci v čase 12 hodin. Trvá 140 sekund jako všeobecná výstraha, nekolísá, probíhá stálým tonem. Na elektronických sirénách je zkouška sirén dodána verbální informací „Zkouška sirén.“ V měsíci květnu a listopadu je akustická zkouška prováděna operačním a informačním střediskem MV - GŘ HZS ČR. V ostatních měsících se akustické zkoušky provádí krajským operačním a informačním střediskem HZS kraje. MV - GŘ HZS ČR je oprávněno zkoušku zrušit nebo nařídít zkoušku mimořádnou. Aktivovaný signál bude verbální informace (tzn. „Zkouška sirén, zkouška sirén, zkouška sirén. Za několik minut proběhne zkouška sirén. Zkouška sirén, zkouška sirén, zkouška sirén“). Uvedenou verbální informaci je možné do místního informačního systému případně rozhlasu sdělit také pomocí mikrofonu. [16, 17]

4 KRIZOVÉ ŘÍZENÍ

Zákon č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení a o změně některých zákonů (krizový zákon) říká, že „*krizové řízení je souhrn řídicích činností orgánů krizového řízení zaměřených na analýzu a vyhodnocení bezpečnostních rizik a plánování, organizování, realizaci a kontrolu činností prováděných v souvislosti s přípravou na krizové situace a jejich řešení nebo ochranou kritické infrastruktury.*“ [4]

4.1 Krizový plán kraje

Krizový plán je komplexní dokument, který plní funkci krizové dokumentace místního správního úřadu, bezpečnostní rady a krizového štábu. Krizový plán je zpracován v písemné i elektronické formě a obsahuje tři důležité segmenty. Zásadní segment krizového plánu obsahuje popis organizace, záznam o zpracovateli, (popis objektů, strukturu a složení orgánu krizového řízení), souhrn zdrojů rizik a analýzy ohrožení. Důležitou součástí tohoto segmentu je i seznam osob, které zajišťují naplnění postupu krizového plánu. Druhý segment označujeme jako operativní. Popisuje přehled krizových postupů a opatření k zajištění jejich plnění. Poslední segment tvoří pomocná část krizového plánu kraje, která obvykle obsahuje souhrn právních předpisů, zásady zacházení s krizovým plánem a mapy s vyznačenými riziky a další potřebné dokumenty pro řešení krizových stavů. [22, 39]

4.2 Havarijní plán kraje

Havarijní plány se zpracovávají pro řešení mimořádných událostí způsobených lidskou činností, haváriemi a nehodami, které jsou vyhlášeny u třetího a zvláštního stupně mimořádné události. Havarijní plán slouží k preventivní přípravě a zvládnutí mimořádných událostí, s cílem ochrany života, zdraví, majetku a životního prostředí. Havarijní plán kraje se člení na informativní a operativní část a plány konkrétních činností. Existuje čtrnáct druhů plánů konkrétních činností, do kterých spadá i plán varování obyvatelstva. [22]

V plánu varování obyvatelstva jsou stanoveny strukturální postupy varování obyvatelstva, které zpracovávají jednotliví gestoři, do jejichž působnosti spadá daná problematika. Bezpečnostní rady kraje schvalují a určují tyto gestory. Plán varování obyvatelstva se člení se do více tabulek. V každé tabulce se nachází něco jiného. [21, 23]

Plán komponuje všechny souhrn vyrozumívajících center Hasičského záchranného sboru České republiky a ostatních složek Integrovaného záchranného systému, dále komponuje koncové prvky varování. Do této části plánu zahrnuje operační středisko na úrovni krajské či teritoriální spojení s právními a podnikajícími fyzickými osobami typ koncového prvku, jeho umístění a způsob jeho ovládní, dále jsou zde zahrnuty i prvky, které má na starosti vlastník bez povinnosti dálkového ovládní, přehled pokrytí slyšitelnosti varovných vysílačů na území varovným signálem. [23]

Komponuje prostředky varování obyvatelstva o možném vzniku nebezpečí. Tato část plánu obsahuje především prvky koncového varování, které budou využity pro zabezpečení a informování při varování obyvatelstva a to pomocí elektronických a rotačních sirén, místních informačních systémů, hromadných informačních prostředků a mobilních telefonů, způsob vyžádání spouštění varovného signálu na koncových prvcích s dálkovým ovládním, region a jejich programované skupinové adresy pro oblasti ohrožené jednotlivými druhy mimořádné události a to především záplavová území, chemické provozy a jaderná zařízení. [23]

Je zde uveden varovný signál, kde se uvádí náhradní způsob varování a jeho význam tam, kde není místo pokryto akustickým signálem nebo pro výpadek koncových prvků varování. Dále je zmiňována všeobecná výstraha, jaké mohou být postupy předávání tísňových informací obyvatelstvu nebo informování o ukončení nebezpečí ohrožení a dělení úkolů a povinnosti hlavně pro: obec, starostu, pověřenou osobu; obec s rozšířenou působností, operační informační středisko kraje, skupinové adresy. [23]

4.3 Vnější havarijní plány kraje

Vnější havarijní plán kraje zpracovává hasičský záchranný sbor kraje, stanovuje se pro jaderné zařízení nebo pracoviště IV. kategorie. Podle zákona č. 59/2006 Sb., o prevenci závažných havárií, je-li provozovatel objektu nebo zařízení zařazen do skupiny B, je povinen vypracovat a poskytnout krajskému úřadu písemné podklady ke stanovení zóny havarijního plánování a ke zpracování vnějšího havarijního plánování. Zóna havarijního plánování se určuje převážně u pracoviště s velmi významným zdrojem ionizujícího záření.[22]

4.4 Orgány krizového řízení

Tyto orgány zajišťují analýzu a vyhodnocují možné ohrožení jeho bezpečnosti, plánování, organizování, realizaci a řízení činností vykonávaných v souvislosti s přípravnými činnostmi postupů a nápravných opatřeních. [34]

Každý orgán krizového řízení plní důležitou funkci při mimořádných událostech či krizových situacích. Pokud nastane mimořádná událost či krizová situace, tyto orgány vědí, co dělat, jak se zachovat a jak zmírnit následky poškození na zdraví, životním prostředí či materiálních škodách.

V krajích zastupují tyto orgány:

- orgány kraje,
- krajský úřad kraje,
- hejtman kraje,
- bezpečnostní rada kraje,
- krizový štáb kraje,
- hasičský záchranný sbor kraje.

Patří sem i složky Policie České republiky a zdravotnická záchranná služba.

Orgány kraje zajišťují, organizují a koordinují přípravu na mimořádné události, provádějí záchranné a likvidační práce a opatření v oblasti ochrany obyvatelstva. Tyto úkoly orgánu kraje plní hasičský záchranný sbor kraje. [23]

Krajský úřad kraje reguluje integrovaný záchranný systém na úrovni kraje a podílí se na přípravě poplachového plánu kraje a také povodňového plánu kraje. Krajský úřad kraje je oprávněn získávat a evidovat údaje z krizového plánu kraje pro zpracování havarijního plánu kraje a také vnějších havarijních plánů. [23]

Hejtman kraje řídí a kontroluje integrovaný záchranný systém, přípravná opatření, činnosti k řešení krizových situací a ke zmírnění jejich následků prováděné územními správními úřady s krajskou působností, obcemi, právníckými a fyzickými osobami. Dále zřizuje k řešení krizových situací krizový štáb kraje jako svůj pracovní orgán. Také koordinuje záchranné a likvidační práce při řešení mimořádné události v daném kraji. Schvaluje havarijní plán kraje a vnější havarijní plán kraje. [23]

Hasičský záchranný sbor kraje řídí záchranné a likvidační práce a plní úkoly v oblasti ochrany obyvatelstva při provádění těchto prací stanovené Ministerstvem vnitra. Organizu-

je informační a komunikační síť, cvičení či školení. Zajišťuje varování a vyrozumění, řídí evakuaci, nouzové ubytování, zásobování pitnou vodou či potravinami a dalšími potřebnými prostředky k přežití obyvatelstva. [23]

Bezpečnostní rada kraje je poradním orgánem pro přípravu na mimořádné události či krizové situace, kdy hejtman má na starost jmenovat členy bezpečnostní rady kraje. **Krizový štáb kraje** je pracovním orgánem zřizovatele pro řešení krizových situací. Předsedou krizového štábu kraje je také hejtman, který jmenuje členy krizového štábu kraje. [23]

V obci zastupují tyto orgány krizového řízení:

- obecní úřad obce s rozšířenou působností,
- starosta obce s rozšířenou působností,
- bezpečnostní rada obce s rozšířenou působností,
- krizový štáb obce s rozšířenou působností.

Patří sem hasičský záchranný sbor, Policie České republiky a zdravotnická záchranná služba.

Obecní úřady s rozšířenou působností mají za povinnost zajistit organizaci přípravy obce na mimořádné události. Společně s integrovaným záchranným systémem spolupracovat a účastnit se záchranných a likvidačních prací. Zajistit varování, evakuaci, ukrytí osob před hrozícím nebezpečím, hospodaření s materiálem civilní ochrany. Hasičskému záchrannému sboru kraje poskytovat informace ke zpracování havarijního plánu kraje nebo vnějšího havarijního plánu. Podílet se na zajištění nouzového přežití obyvatelstva obce. Vést evidenci údajů a pravidelně kontrolovat stavby civilní ochrany nebo stavby dotčených požadavků na civilní ochranu v obci. [23]

Starosta obce s rozšířenou působností má za úkol řídit záchranné a likvidační práce při řešení mimořádné události ve svém správním obvodu v případě vyžádání velitele zásahu. Pokud událost vyžaduje, je možné využít krizový štáb obce. Dále má za úkol schvalovat vnější havarijní plány, komunikovat s Ministerstvem vnitra prostřednictvím operačních a informačních středisek o předávání průběžných informací a záchranných a likvidačních pracích. Starosta by měl zabezpečit provoz a údržbu informačních, komunikačních prostředků a pomůcek krizového řízení, které stanoví Ministerstvo vnitra. Může dát pokyn právnícké a fyzické osobě, aby poskytly osobní či věcnou pomoc. [23]

Bezpečnostní radu pro obec s rozšířenou působností jmenuje starosta dané obce. K řešení mimořádných událostí či krizových situací zasedá bezpečnostní rada, která má osm členů. Pro ORP Rýmařov zasedá těchto osm členů: místostarosta, vedoucí odboru vnitřních věcí, tajemník Městského úřadu Rýmařov, velitel obvodního oddělení Policie Rýmařov, ředitel územního odboru HZS Bruntál, velitel jednotky sdružených dobrovolných hasičů Rýmařov a vrchní strážník Městské policie Rýmařov. **Krizový štáb pro obec s rozšířenou působností** také zřizuje starosta. Krizový štáb se skládá z členů bezpečnostní rady a z členů stálé pracovní skupiny. Stálá pracovní skupina krizového štábu se skládá z tajemníka krizového štábu a vedoucího odborných pracovních skupin krizového štábu. Tyto pracovní skupiny zabezpečují kooperaci a komunikaci, týlové zabezpečení, analýzu situace a plánování a nasazení sil a prostředků a ochrany obyvatelstva. [40]

5 MIMOŘÁDNÁ UDÁLOST

Mimořádná událost je legislativně dána zákonem č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému a o změně některých zákonů. Mimořádnou událostí se rozumí taková událost, která vážně ohrožuje zdraví a životy lidí, životní prostředí a způsobuje mnoho škod na materiálních hodnotách. Mezi tyto události můžeme zařadit například živelní pohromy, ropné havárie nebo havárie s únikem nebezpečných látek. [18]

Podle terminologického slovníku, definice mimořádné události říká, že: „*Událost nebo situace vzniklá v určitém prostředí v důsledku živelní pohromy, havárie, nezákonnou činností, ohrožením kritické infrastruktury, nákazami, ohrožením vnitřní bezpečnosti a ekonomiky, která je řešena obvyklým způsobem orgány a složkami bezpečnostního systému podle zvláštních právních předpisů. Pod tímto pojmem je v současných právních předpisech ČR uváděna řada pojmů, jako jsou např. mimořádná situace, nouzová situace, pohroma, katastrofa, havárie*“. [30]

5.1 Druhy mimořádných událostí

Mimořádné události se rozdělují do tří základních kategorií. První kategorií jsou mimořádné události způsobené přírodními vlivy, mezi které patří především povodně, zemětřesení, velké sesuvy půdy, velké lesní požáry, tornáda, orkány a sopečné výbuchy. Druhou kategorií jsou havárie v chemických provozech či skladech, dále radiační a ropné havárie, dopravní nehody, aj. Do třetí kategorie patří antropogenní mimořádné události, kam patří teroristický čin, sabotáže a žhářství. [35]

5.1.1 Mimořádné události způsobené přírodními vlivy

Povodně a záplavy nastávají z velké části z přivalových dešťů, táním sněhů a ledovců nebo poruchou ve vodním toku. Česká republika považuje povodně za největší nebezpečí v oblasti přírodních katastrof. Povodně vyvolávají ztráty na životech, ničení přírodního prostředí, ekologické škody a velké hmotné škody. Ochranu před povodněmi zajišťují povodňové orgány, které se řídí zpracovanými územními příslušnými povodňovými plány. Povodňové stupně aktivity se nazývají stav bdělosti (první stupeň), stav pohotovosti (druhý stupeň) a stav ohrožení (třetí stupeň). [27,36]

Zemětřesení je ovlivněné pohyby pod zemským povrchem. Jedná se o půdní otřesy. Je charakterizováno jako jev, který má fyzikální původ a vzniká neočekávaným uvolněním

mechanické energie v zemském nitru. Při zemětřesení může dojít k porušení vodovodního a plynového potrubí, vznikají požáry a výbuchy plynu, sesouvají se svahy a mohou se zahradit vodní toky, jež způsobí záplavy. [27]

Vítr vzniká v důsledku vyrovnávání tlaku vzduchu v různých oblastech. Pokud ovlivňuje předměty a objekty v okolí člověka zvyšováním své intenzity a rychlosti, stává se nebezpečný. Způsobuje lámání větví, vyvrací stromy, ničí budovy, elektrické vedení nebo telefonní linky a tím způsobí další ohrožení a nebezpečí. [36]

Sucho nastává v letním období, kdy na daném teritoriu setrvává tlaková výše. Je nedostatek vody, protože voda se začíná velmi vysoce odpařovat z vodních nádrží a půdy. [27]

Sesuvy půdy nastávají tehdy, když se poruší stabilita svahu. Dochází k tomu vlivem přírodních procesů nebo dopadem lidské činnosti. U svahu nakloněných více jak 22 stupňů je pravděpodobné riziko sesuvu půdy. K nepevnosti svahů vede i zvýšení obsahu vody v půdě, suti a horninách či změny porostu či odstranění vegetace. Členění sesuvů půdy může být pomalé, středně rychlé a rychlé. [27]

Sněhové laviny vznikají podobně jako ostatní sesuvy. Lavinovitě jsou především hladké travnaté svahy. Velké kameny, stromy a keře brání vzniku lavin nebo je omezují. Laviny nastávají v lese minimálně. Důvodem vzniku laviny může být i činnost člověka, například při jeho přechodu přes kritickou oblast, pád stromu či hluk. [37]

Blesk vzniká při bouřce projevem viditelného elektrického výboje. Odborná literatura popisuje několik druhů a tvarů blesků, jako například: plošné, rozvětvené, vidlicovité, perlové a pavučinové apod. Proti účinku blesku na budovách či objektech se instalují hromosvody a na elektrická zařízení se instalují přepětíové ochrany. [36]

Požáry můžeme definovat jako přijatelné, jako žádoucí a neovladatelné. Požáry můžou být způsobené buď záměrně jedincem, nebo k nim může dojít z nedbalosti a neopatrnosti člověka (např. nedopalky cigaret, nevhodným zacházením s otevřeným ohněm apod.). Zřídka vznikají požáry působením přírodních živlů, jako např. samovznícení v důsledku vysokých teplot a sucha, nebo bleskem. [36]

Epidemie je výskyt infekčních onemocnění v daném místě a čase a **epizootie** je infekce zvířat na daném území. [36]

6 TÍSŇOVÉ INFORMACE A INFORMOVANOST OBYVATELSTVA

Cílem tísňového informování je informovat obyvatelstvo o typu ohrožení a způsobu jak se proti němu ochránit. Tyto tísňové informace jsou šířeny okamžitě po zaznění varovného signálu, jakmile nastane varování obyvatelstva.

Definice tísňového informování je „*Tísňové informování obyvatelstva je komplexní souhrn organizačních, technických a provozních opatření zabezpečujících bezprostředně po zaznění varovného signálu předání informací o zdroji, povaze a rozsahu nebezpečí a nutných opatřeních k ochraně života, zdraví a majetku*“. [29]

Způsob informování o daném ohrožení, připravovaných opatřeních a o způsobu jejich provedení pro lidské a právní osoby zajišťuje zaměstnavatel a obecní úřad. Obecní úřad či zaměstnavatel spolupracují s hasičským záchranným sborem kraje, který jim poskytuje důležité informace. [22]

V obsahu informování se sdělují informace o zdroji rizik, které vznikly při mimořádné události, o daném preventivním opatření, dále jak se podílí integrovaný záchranný systém na přípravě, činnosti a řešení mimořádné události, sdělující se informace opatření, které se týká varování, evakuace, ukrytí, individuální ochrany, nouzového přežití, poskytování pomoci a organizace humanitární pomoci. [22]

Pravidla komunikace s občany: poskytují se pouze pravdivé a srozumitelné údaje, poskytované informace mají mít přijatelný rozsah a hloubku a měly by být předány včas, pro zájemce snadná možnost získat podrobnější informace a také snadná příležitost testovat údaje z ostatních informačních zdrojů. [22]

Informování obyvatelstva lze chápat jako proces ve stadiu:

Přípravné stadium může provádět hasičský záchranný sbor v daném ORP, městě a kraji nebo ostatní orgány ochrany obyvatelstva. Stadium se uskutečňuje formou besed, cvičení, prostřednictvím internetu a tiskovin. Tímto seznamují obyvatelstvo s možnými zdroji nebezpečí v daném místě, kde žijí, dále radí, jak by se obyvatelstvo mohlo ochránit před nebezpečím, představují způsoby varování a tísňové informování. [17]

Akutní stadium nastává při aktuální hrozbě nebo po vzniku mimořádné události. Hasičský záchranný sbor nebo ostatní orgány ochrany obyvatelstva komunikují s obyvatelstvem v době ohrožení. [17]

Stadium obnovy se provádí po celou dobu likvidace následku mimořádné události až do vyvolání normálního stavu, při odstraňování následků mimořádné události až do navození normálního stavu. [17]

6.1 Důležitá tísňová telefonní čísla

Tísňová telefonní čísla jsou určena pro záchranu lidských životů. Volání na tísňová telefonní čísla je bezplatné a vždy dostupné. Tísňových telefonních čísel je celkem pět.

Tabulka 1 Důležitá tísňová telefonní čísla. [Zdroj: Vlastní]

Hasičský záchranný sbor (HZS)	150
Policie České republiky (PČR)	158
Zdravotní záchranná služba (ZZS)	155
Obecní policie	156
Mezinárodní tísňové číslo	112

6.2 Vzdělávání

Cílem vzdělávání je zabezpečit celkový náhled společnosti na problematiku ochrany obyvatelstva. V současné době jsou výchova a vzdělávání řešeny na dvou úrovních. První úroveň představuje výchova a vzdělávání obyvatelstva. Patří sem předškolní vzdělávání, základní vzdělávání a střední vzdělávání (tzv. rámcové vzdělávací programy). Ke vzdělávání byly vytvořeny pro učitele základních a středních škola od HZS ČR příručky „*Pro případ ohrožení*“ a příručka „*Ochrana před přirozenými a zvláštními povodněmi v ČR*“ a další. Druhou úroveň tvoří vzdělávání odborníků, které se rozděluje do tří skupin - vzdělávání lektorů a dobrovolníků, vzdělávání učitelů, vzdělávání pracovníků, kteří se budou zabývat ochranou obyvatelstva a krizovým řízením. MV GŘ HZS ČR v roce 2011 vydalo materiál „*Ochrana člověka za mimořádné události, péče o zdraví dopravní výchova*“ určený pro přípravu vysokoškolského vzdělávání učitelů. [14, 45]

Působením přírodních jevů nebo vlivem člověka je dnešní společnost vystavena různým hrozbám. Pro zvládnutí hrozeb je nezbytný funkční systém vzdělávání a výchovy, který je aplikován od útlého věku jedince formou pravidelné a povinné výuky. Významný vliv vzdělávání a výchovy je kladen i na přípravu odborníků. Financování výchovy a vzdělávání je v současné době řešeno dle zákona o rozpočtových pravidlech č. 218/ 2000 Sb., kdy

finanční prostředky plynou omezeně, většinou na konkrétní projekt. Je nutné více reflektovat potřeby financování výchovy a vzdělávání. [14]

7 CÍL PRÁCE A POUŽITÉ METODY

Tato bakalářská práce se zabývá problematikou varování a informovanosti obyvatelstva při mimořádných událostech v okrese Bruntál. Hlavní problém tohoto průzkumu představují důvody vedoucí k přijatelnému přijetí informací o mimořádných událostech pro obyvatelstvo a podvědomí, jaké mimořádné události v daném ORP Rýmařov mohou nastat.

7.1 Cíl práce

Cílem teoretické části bylo zpracovat rozbor platné legislativy a dále se seznámit podrobněji s pojmy dané problematiky metod a prostředků varování a informovanosti obyvatelstva při mimořádných událostech.

Cílem praktické části bylo analyzovat a zhodnotit problematiku varování a informovanosti obyvatelstva na celostátní a regionální úrovni a navrhnout opatření ke zlepšení stavu.

7.2 Použité metody

V teoretické části jsem využila především poznatky a materiály z odborné stáže, literatury, internetu a osobních zdrojů. Praktická část bakalářské práce byla zpracována kvantitativní metodou průzkumového šetření. Technika sběru dat byla zvolena pomocí dotazníkového šetření. Zvolila jsem si postup sestavení dvou různých dotazníků, které byly přímo určené pro obyvatele ORP Rýmařov a pro HZS v okrese Bruntál.

U prvního dotazníku (viz příloha P II) se zaměřuji pouze na obyvatelstvo ORP Rýmařov. V celém okrese Bruntál nebylo možné dotazníkové šetření provést z důvodu rozloženosti a dostupnosti všech obcí, proto bylo dotazníkové šetření zaměřeno jen na ORP Rýmařov. Byli osloveni starostové obcí v ORP Rýmařov, Střední škola SOŠ Prima s. r. o., Gymnázium a Střední odborná škola Rýmařov, žáci 9. tříd základní školy a v každé jednotlivé obci byli náhodně osloveni obyvatelé u potravin. Celkem bylo osloveno 620 respondentů. Návratnost byla 58 %, odpovědělo tedy 360 respondentů.

U druhého dotazníku (viz příloha P III) zaměřeného na HZS v okrese Bruntál byl osloven ředitel územního odboru Bruntál HZS Moravskoslezského kraje, který následně předal dotazník v elektronické podobě všem profesionálním hasičům daného okresu. Celkem bylo osloveno 36 respondentů. Návratnost byla 83 %, dotazník tedy vyplnilo 30 respondentů.

Dotazníky byly anonymní a byly respondenty vyplněny dobrovolně. Dotazník obsahoval základní identifikační údaje respondentů, uzavřené otázky, kde respondenti volili z nabízených odpovědí tu, která se nejvíce blížila jejich názoru, a otázek polootevřených, kde jsem respondentům dala prostor k vyjádření jejich individuálního názoru. Podstatou zvolené metody je dotazníkový průzkum, z něhož je zpracována SWOT analýza, kde odhalují silné a slabé stránky, příležitosti a hrozby profesionálních hasičů okresu Bruntál a obyvatelstva ORP Rýmařov.

II. PRAKTICKÁ ČÁST

8 ANALÝZA SOUČASNÉHO STAVU

V této kapitole popisují, kde se nachází Rýmařov, které obce spadají pod ORP Rýmařov. Zabývám se nastaveným preventivním opatřením obyvatelstva ORP Rýmařov v současné době a lokalizací typů a počtů koncových prvků ORP Rýmařov. Srovnávám rozbor dat České republiky, Moravskoslezského kraje a okresu Bruntál v nastalých mimořádných událostech za posledních sedm let. Zabývám se nejčastějšími vzniklými a řešenými mimořádnými událostmi v ORP Rýmařov a v okrese Bruntál.

8.1 Obec s rozšířenou působností Rýmařov

Město Rýmařov patří do okresu Bruntál, který se nachází v severovýchodní části České republiky a patří do Moravskoslezského kraje. Rýmařov se rozkládá na hranici mezi Hrubým a Nízkým Jeseníkem, kde se nachází nejvyšší hora Moravy a Slezska s názvem „Praděd“. Okres Bruntál sousedí na východě s okresem Opava, na jihu s okresem Olomouc, na západě s okresem Šumperk a okresem Jeseník. Do Rýmařova spadají tyto spádové obce s rozšířenou působností: Břidličná, Dolní Moravice, Horní Město, Jiříkov, Malá Morávka, Malá Štáhle, Rýžoviště, Stará Ves, Tvrdkov a Velká Štáhle s osídlením zhruba 15 tisíc obyvatel. [38, 48]

V okrese Bruntál existují tři hasičské stanice, kde slouží profesionální hasiči. Hasičské stanice se nachází ve městech Bruntál, Krnov a Rýmařov. Ve městě Bruntál se střídá po třídních etapách patnáct hasičů. V Krnově slouží po třech směnách osmnáct hasičů. Ve městě Rýmařov vykonává službu po třech směnách sedmnáct hasičů. [47]

V příloze P I se nachází mapa ČR a mapa Moravskoslezského kraje.

Obrázek 1 Mapa ORP Rýmařov [Zdroj: 46]

8.2 Preventivní opatření obyvatelstva v ORP Rýmařov

V ORP Rýmařov bývají každým rokem pořádány akce zaměřené na informovanost občanů o jejich ochraně. HZS Moravskoslezského kraje připravuje každoročně Den požární bezpečnosti, kde má veřejnost k dispozici materiály s informacemi, jak se chovat při vzniku požáru, jak mu předcházet, co jsou požární hlásiče, detektory plynů, jak správně nahlásit mimořádnou událost a mnoho dalších informací. HZS odpovídá na otázky obyvatelstva a radí, jak se chovat při mimořádné události a jak těmto událostem předcházet. Program doprovázejí ukázky vyprošťování, hašení, ukázky celníků a kynologů. Mimo jiné HZS v ORP Rýmařov informují obyvatelstvo na internetových stránkách města o jednotlivých mimořádných událostech v daném období, například před plošným vypalováním porostů, na co si dát pozor v topné sezoně, jak správně skladovat tuhá paliva, dále povinnosti obyvatelstva při užívání komína a varování před nedostatečně zamrzlou hladinou místního rybníku. Dále každou první středu v měsíci ve 12 hodin, tak jako v celé ČR, probíhá akustická zkouška sirén.

HZS a orgány krizového řízení obce Rýmařov zabezpečují hromadnou informovanost a varování obyvatelstva při vzniku mimořádné události. Obec Rýmařov každých 14 dní pro ORP Rýmařov vydává noviny „Rýmařovský horizont“, kde mohou občané získat důležité informace nejen o rizicích mimořádných událostí. Pro občany bruntálského okresu pravidelně 1x týdně vychází Bruntálský a krnovský deník, který je dostupný i v elektronické podobě na internetových stránkách. Město Rýmařov aktualizuje veřejné vyhlášky a informační letáky.

8.3 Koncové prvky v obci s rozšířenou působností

V tabulce č. 2 je zaznamenán počet koncových prvků v dané obci s rozšířenou působností. Převážně všechny obce v okolí Rýmařova mají rotační sirény umístěné na svém obecním úřadě. Obec Břidličná má dvě elektronické sirény, jedna siréna je umístěna na obecním úřadě, druhá na školském zařízení. Nejvíce elektronických sirén je umístěno ve městě Rýmařov. Na dalších stránkách jsou vyfoceny koncové prvky v obci s rozšířenou působností. Místní rozhlas je vyfocen ve městě Rýmařov na ulici Palackého. Jedna elektronická siréna je vyfocena u technických služeb ve městě Rýmařov a druhá elektronická siréna je vyfocena na Komerční bance ve městě Rýmařov. Rotační siréna je vyfocena na hasičské zbrojnici v obci Horní Město.

Tabulka 2 Seznam koncových prvků v ORP Rýmařov. [Zdroj: Vlastní]

Obec	Elektronické siréna	Rotační siréna	Obecní rozhlas
Břidličná	2		1
Dolní Moravice		1	1
Horní Město		1	
Jíříkov		1	
Malá Morávka		1	1
Malá Štáhle	1		1
Rýmařov	4		1
Rýžoviště		1	1
Stará Ves		1	1
Tvrdkov		1	
Velká Štáhle	1		

Obrázek 2 Místní rozhlas ve městě Rýmařov. [Zdroj: Vlastní]

Obrázek 3 Elektronická siréna u technických služeb ve městě Rýmařov. [Zdroj: Vlastní]

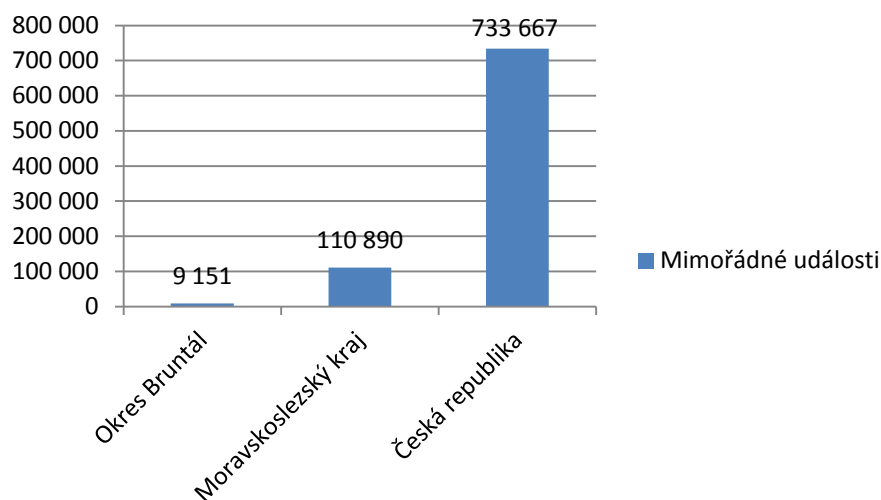
Obrázek 4 Rotační siréna umístěna na hasičské zbrojnici v Horním Městě. [Zdroj: Vlastní]

Obrázek 5 Elektronická siréna umístěna na Komerční bance ve městě Rýmařov. [Zdroj: Vlastní]

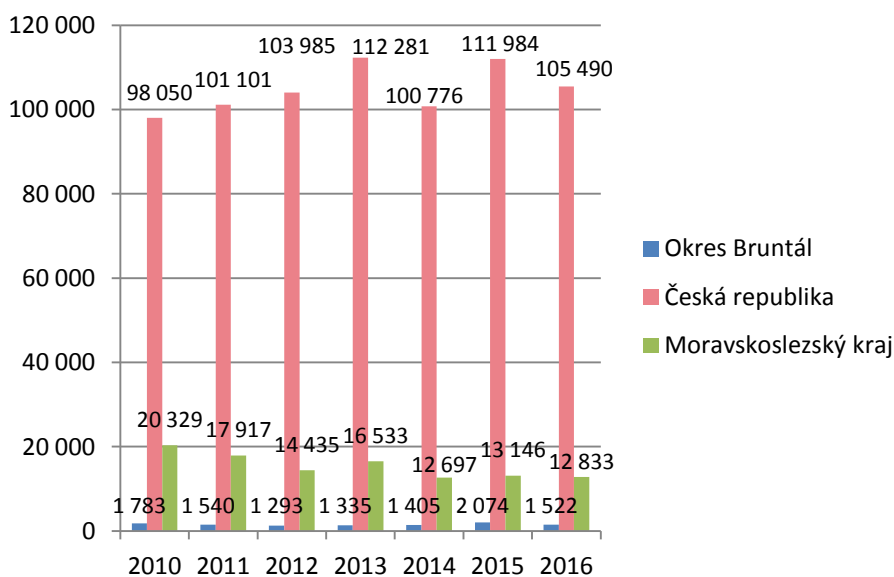
8.4 Rozbor dat České republiky, Moravskoslezského kraje a okresu Bruntál

V této kapitole srovnávám mimořádné události v okrese Bruntál, Moravskoslezském kraji a v celé České republice. Od roku 2010 do roku 2016 v České republice vzniklo celkem 733 667 mimořádných událostí. V Moravskoslezském kraji od roku 2010 do roku 2016 vzniklo celkem 110 890 mimořádných událostí z toho 9 151 mimořádných událostí v okrese Bruntál.

Graf 1 Souhrn mimořádných událostí od roku 2010 do roku 2016.

[Zdroj: upraveno podle 41, 42]

Graf 2 Přehled mimořádných událostí od roku 2010 do roku 2016.

[Zdroj: upraveno podle 41, 42]

Požár

Podle statistických údajů byl od roku 2010 do roku 2016 nejkritičtější rok 2011, kdy se stalo v České republice 20 511 požárů. Nejméně požárů v České republice 15 730 se stalo v roce 2016. V Moravskoslezském kraji byl nejkritičtější rok 2012, kdy vzniklo 2 464 požárů, z toho 200 požárů v okrese Bruntál. Nejméně požárů v Moravskoslezském kraji bylo v roce 2016 v počtu 1 188, z toho 150 požárů bylo řešeno v okrese Bruntál.

Dopravní nehoda

Ze statistických údajů od roku 2010 do roku 2016 byl nejkritičtější rok 2016, kdy se stalo v České republice 21 521 dopravních nehod. Nejméně vniklých dopravních nehod v České republice bylo v roce 2011 v počtu 17 061. V Moravskoslezském kraji byl nejkritičtější rok 2012, kdy se stalo 2 229 dopravních nehod, z toho 226 dopravních nehod v okrese Bruntál, nejméně dopravních nehod v Moravskoslezském kraji bylo v roce 2011 v počtu 1 806, z toho 188 dopravních nehod v okrese Bruntál. V České republice lze od roku 2011 do roku 2016 zaznamenat značný vzestup dopravní nehod.

Únik nebezpečných chemických látek

Dle statistických údajů od roku 2010 do roku 2016 byl nejkritičtější rok 2016, kdy se v České republice muselo provést 6 698 zásahů u úniku nebezpečných chemických látek. Nejméně vzniklých úniků nebezpečných chemických látek v České republice bylo v roce 2012 v počtu 5 106 zásahů u úniku nebezpečných chemických látek. V Moravskoslezském kraji byl nejkritičtější rok 2015, kdy proběhlo 607 zásahů u úniku nebezpečných chemických látek z toho 54 zásahů v okrese Bruntál. Nejméně zásahu u úniku nebezpečných chemických látek bylo v roce 2010 v počtu 513 zásahů, z toho 40 zásahů v okrese Bruntál.

Technická havárie

Ze statistických údajů od roku 2010 do roku 2016 byl nejkritičtější rok 2013, kdy se stalo v České republice 63 596 technických havárií. Nejméně vniklých technických havárií v České republice bylo v roce 2010 v počtu 48 010. V Moravskoslezském kraji byl nejkritičtější rok 2010, kdy se stalo 14 636 technických havárií, z toho 1 312 technických havárií v okrese Bruntál, nejméně technických havárií v Moravskoslezském kraji bylo v roce 2014 v počtu 7 038, z toho k 518 technickým haváriím došlo v okrese Bruntál. V Moravskoslezském kraji byl od roku 2010 do roku 2016 zaznamenán značný sestup technických havárií. Technická havárie představuje nejčastější zásah hasičského záchranného sboru jak v celé České republice, tak i v Moravskoslezském kraji.

Radiační havárie a nehoda

Ze statistických údajů od roku 2010 do roku 2016 vznikly 4 radiační havárie a nehody v České republice. V Moravskoslezském kraji v hodnoceném období žádná radiační havárie a nehoda nevznikla.

Ostatní mimořádné události

Ze statistických údajů od roku 2010 do roku 2016 vzniklo 466 ostatních mimořádných událostí v České republice. V Moravskoslezském kraji v hodnoceném období vzniklo pouze v roce 2012 devět ostatních mimořádných událostí.

Na závěr bych zdůraznila, že pro Českou republiku byl nejkritičtější rok 2015, kdy vzniklo 111 984 mimořádných událostí, nejméně vzniklých mimořádných událostí pro Českou republiku představoval rok 2010, kdy vzniklo v České republice 98 050 událostí. Pro Moravskoslezský kraj byl nejkritičtější rok 2010 s 20 329 mimořádnými událostmi, nejméně vzniklých mimořádných událostí 12 833 v Moravskoslezském kraji bylo zaznamenáno v roce 2016.

8.5 Rozbor mimořádných událostí za rok 2016 v Moravskoslezském kraji

Do Moravskoslezského kraje patří tyto okresy: Bruntál, Frýdek Místek, Karviná, Nový Jičín, Opava a Ostrava. V Moravskoslezském kraji za rok 2016 se stalo celkem 19 719 mimořádných událostí. Viz Příloha P IV. Přehled mimořádných událostí za rok 2016 v MSK.

Nejmenším okresem v Moravskoslezském kraji je okres Bruntál, kde se stalo nejméně mimořádných událostí v počtu 1 522 událostí za rok 2016. Z toho bylo nejvíce technických havárií v počtu 573 (38 %), následovaly dopravní nehody v počtu 228 (15 %), požáry v počtu 150 (10 %) a plané poplachy v počtu 36 (2 %).

Největším okresem v Moravskoslezském kraji je okres Ostrava, kde se stalo nejvíce mimořádných událostí v počtu 7 825 událostí za rok 2016. Z toho bylo nejvíce technických havárií v počtu 2 401 (31%), dopravních nehod v počtu 469 (6%), požárů v počtu 602 (8 %) a 512 (7 %) planých poplachů.

Ze statistických údajů Moravskoslezského kraje za rok 2016 vidíme, že nejčastější mimořádné události představují technické havárie, dopravní nehody, požáry. Hasičský záchranný sbor Moravskoslezského kraje zasahuje nejméně při úniku nebezpečných chemických látek.

9 DOTAZNÍKOVÉ ŠETŘENÍ

Průzkumové šetření proběhlo v období od 23. 3. 2017 do 15. 4. 2017 po předchozí domluvě u HZS, Střední školy SOŠ Prima s. r. o., Gymnázia a Střední odborné školy Rýmařov, u žáků 9. tříd základní školy a u oslovených obyvatel obcí ORP Rýmařov. Většina otázek byla formou vybraných možných odpovědí, některé otázky byly otevřené. Dotazníky pro ORP Rýmařov byly vytvořeny ve vytištěné podobě. Dotazníky pro HZS okresu Bruntál byly po domluvě s ředitelem územního odboru Bruntál hasičského záchranného sboru předány k vyplnění v elektronické podobě.

9.1 Dotazníky pro obyvatelstvo ORP Rýmařov

Z dotazníků pro obyvatelstvo mě zajímalo, jaké mimořádné události si obyvatelstvo ORP Rýmařov uvědomuje, zná je nebo se s nimi setkalo. Důležitou roli hraje pomoc laické veřejnosti, která při neznalosti problematiky si nutnost své pomoci nemusí uvědomovat. Nepodcenitelnou hodnotou je i znalost důležitých telefonních tísňových čísel. V případě, kdy se občan zajímá o informace, ví, na koho se může pro zodpovězení problematiky obrátit. Potřebné informace jsou snadno dostupné. Celkem bylo osloveno 620 respondentů v ORP Rýmařov. Návratnost byla 58%, odpovědělo tedy 360 respondentů.

Otázka č. 1 Muž / žena

Na dotazníky pro obyvatelstvo mi odpovědělo 194 žen (56 %) a 166 mužů (44 %).

Otázka č. 2 Vzdělání

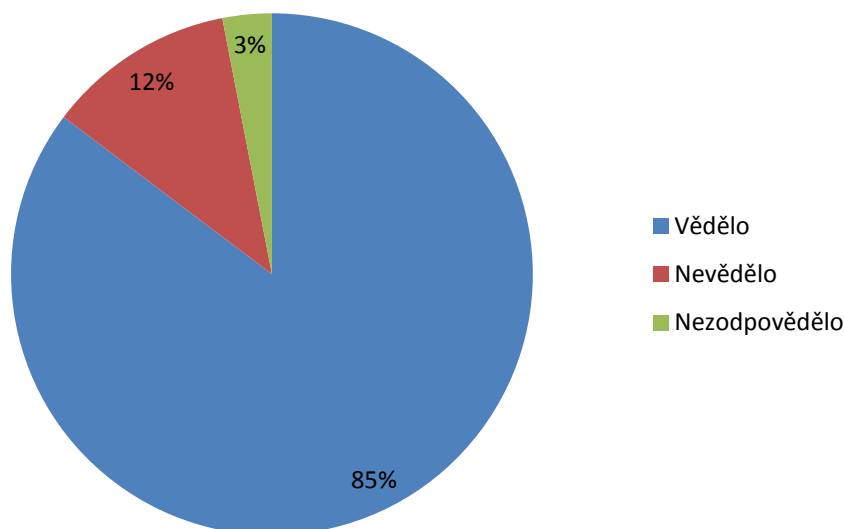
Z 360 respondentů je 120 respondentů (33 %) se základním vzděláním, 44 respondentů (12 %) s odborným vzděláním, 138 respondentů (38 %) se středním vzděláním s maturitou a 58 respondentů (16 %) s vysokoškolským vzděláním.

Otázka č. 3 Věk

Ve věku od 15 do 25 let odpovědělo nejvíce respondentů a to 135 osob (37 %), ve věku od 26 do 35 let odpovědělo 43 respondentů (12 %), ve věku od 36 do 45 let odpovědělo 76 respondentů (21 %), ve věku od 46 do 55 let odpovědělo 57 respondentů (16 %), ve věku od 56 let a více odpovědělo 49 respondentů (14 %).

Otázka č. 4 Pocházím z obce, která má počet obyvatel

Z obce do 1 000 obyvatel odpovědělo 163 respondentů (45 %), z obce do 5 000 obyvatel odpovědělo 78 respondentů (22 %), z obce do 10 000 obyvatel odpovědělo 119 respondentů (33 %).

Otázka č. 5 Co je varování?

Graf 3 Znárodněny odpovědi respondentů. [Zdroj: Vlastní]

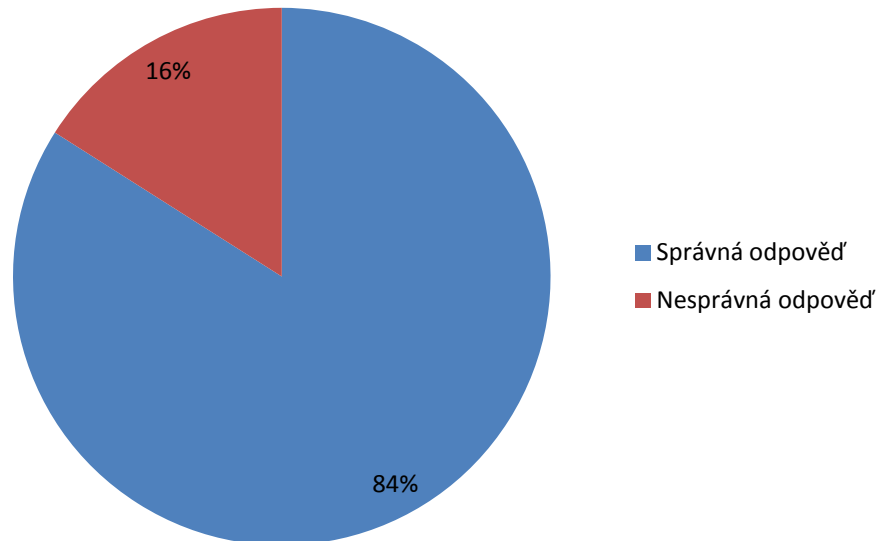
Odpovědělo správně 307 obyvatel (85 %). Obyvatelstvo v počtu 42 (12 %) odpovědělo na danou otázku špatně. Zbylé obyvatelstvo v počtu 11 (3 %) na danou otázku neodpovědělo.

Otázka č. 6 Co si představujete pod pojmem „mimořádná událost“?

Každý obyvatel si představuje pod pojmem „mimořádná událost“ něco jiného. Někdo bere mimořádnou událost pozitivně a někdo na druhou stranu negativně. Najdou se i obyvatelé, kteří nevědí, co si mají pod názvem „mimořádná událost“ vybavit, a myslí si, že o ní ani nikdy neslyšeli.

Většina obyvatel 232 (64 %) odpověděla správně. Za mimořádnou událost považovali nejčastěji povodně, požáry, teroristické útoky či války, vichřice, sněhové kalamity, havárie s únikem nebezpečných látek a technické závady. Z 360 respondentů 39 obyvatel (11 %) odpovědělo, že si pod mimořádnou událostí představují narození dítěte, oslavu čtyřicátých či padesátých narozenin, příjezd prezidenta, večer v restauraci s významnou osobností a podobně. Odpověď na otázku nevědělo 66 obyvatel (18 %) a 23 obyvatel (7 %) neodpovědělo vůbec.

Otázka č. 7 V případě hrozby nebo vzniku mimořádné události je obyvatelstvo varováno pomocí?

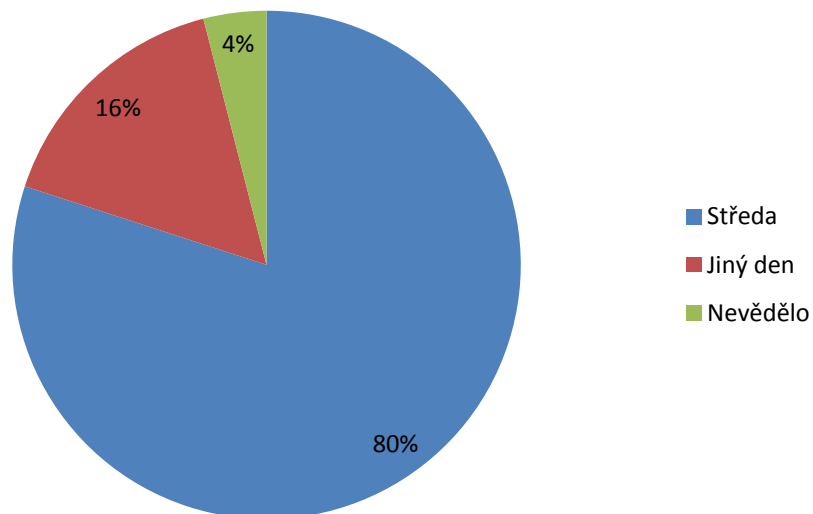

Graf 4 Znáznorněny odpovědi respondentů. [Zdroj: Vlastní]

Na výběr byly dvě možnosti: pomocí varovného signálu „všeobecná výstraha“ nebo akustické zkoušky.

304 obyvatel (84 %) vědělo, že v případě hrozby nebo vzniku mimořádné události budou varováni pomocí varovného signálu „všeobecná výstraha“. 56 obyvatel (16 %) zakroužkovalo, že varování probíhá pomocí akustické zkoušky.

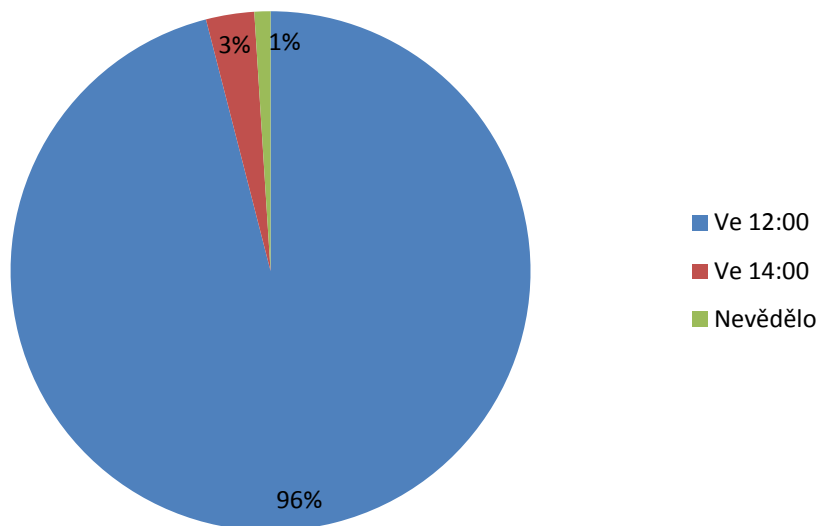
Otázka č. 8 Který první den v měsíci probíhá zkouška sirén?

Graf 5 Znáznorněny odpovědi respondentů. [Zdroj: Vlastní]

287 obyvatel (80 %) odpovědělo správně, že zkouška sirén probíhá ve středu. Zarazilo mě, že 59 lidí (16 %) si myslí, že zkouška sirén probíhá v jiný den a to převážně v neděli a v pondělí. 14 jedinců (4 %) nemá ani tušení, kdy zkouška sirén probíhá.

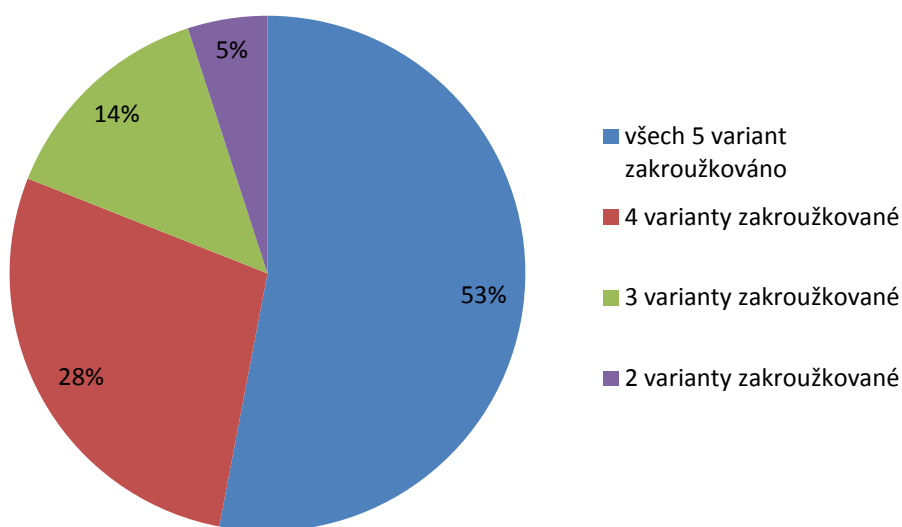
Otázka č. 9 V kolik hodin probíhá zkouška sirén?

Graf 6 Znárodněny odpovědi respondentů. [Zdroj: Vlastní]

Na otázku č. 9 odpovědělo správně 346 obyvatel (96 %). 9 obyvatel (3 %) napsalo, že zkouška sirén probíhá ve 14:00 hodin a 5 obyvatel (1 %) nevědělo.

Otázka č. 10 Do základních prostředků varování patří?

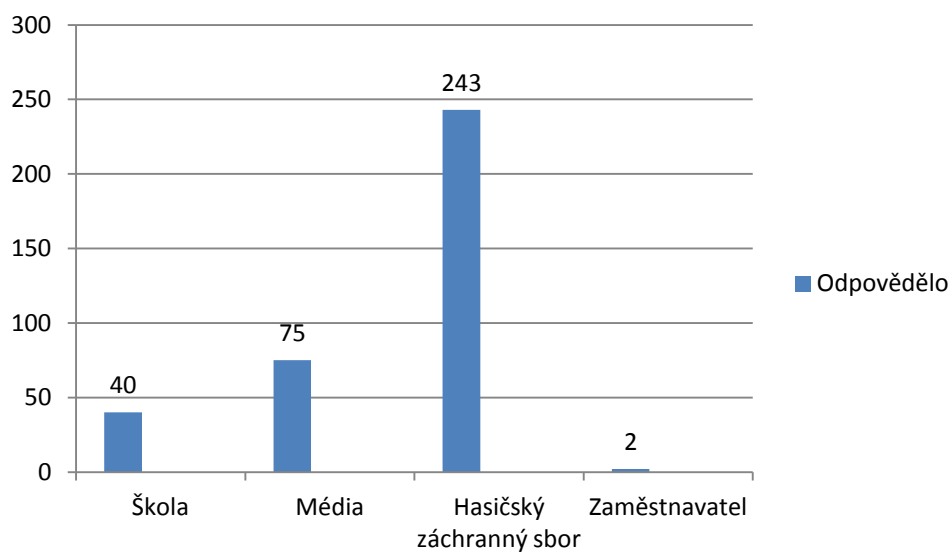

Graf 7 Znárodněny odpovědi respondentů. [Zdroj: Vlastní]

Na výběr bylo z pěti variant: elektrické rotační sirény; elektronické sirény; obecní rozhlas; televize a rádio; mobilní telefony.

Všech pět správných variant zakroužkovalo 191 obyvatel (53 %). 100 obyvatel (28 %) zakroužkovalo čtyři varianty, kde z velké části vynechávali mobilní telefony, 52 obyvatel (14 %) zakroužkovalo pouze tři varianty a 17 obyvatel (5 %) pouze zařadilo do základních prostředků varování pomocí elektronické sirény a obecních rozhlasů.

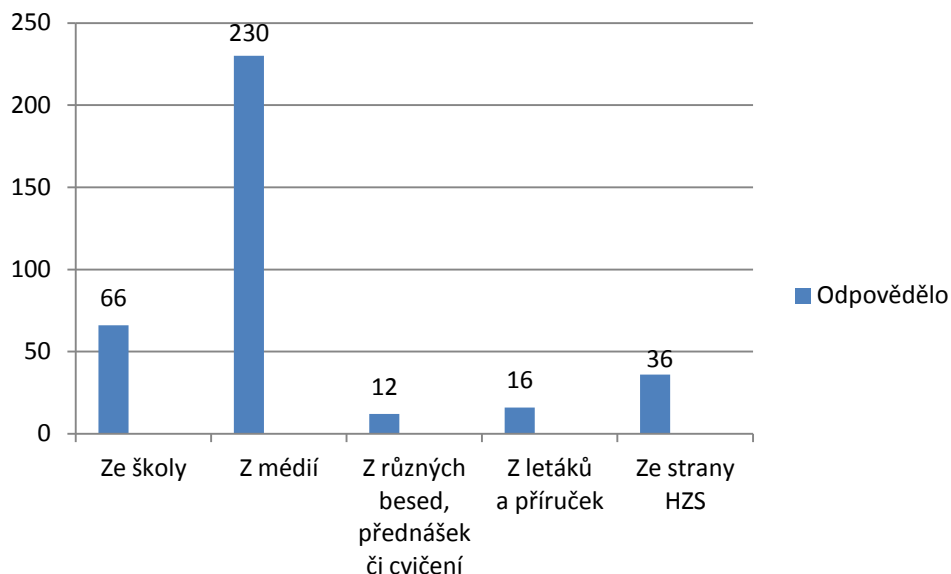
Otázka č. 11 Kdo zabezpečuje jak se správně chovat při mimořádných událostech?

Graf 8 Znárodněny odpovědi respondentů. [Zdroj: Vlastní]

Na grafu můžete vidět, že 243 obyvatel (67 %) ví, kdo zabezpečuje varování. 75 obyvatel (21 %) odpovědělo, že varování zabezpečují média, 40 obyvatel (11 %) odpovědělo, že škola a zbylí dva jedinci (1 %) považují za zabezpečovatele varování svého zaměstnavatele.

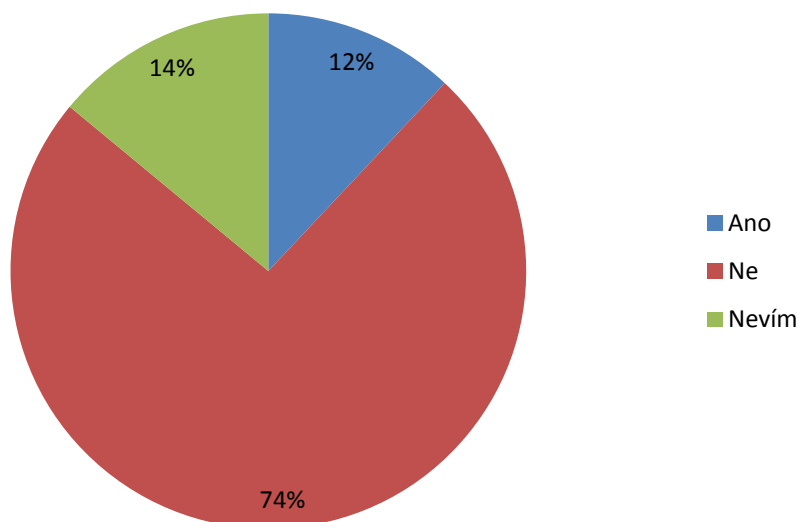
Otázka č. 12 Z jakého zdroje jste získal/a informace o varování při mimořádných událostech?

Graf 9 Znárodněny odpovědi respondentů. [Zdroj: Vlastní]

Jenom 36 obyvatel (10 %) získalo informace o varování při mimořádných událostech ze strany Hasičského záchranného sboru. Zatímco 230 obyvatel (64 %) získalo informace z médií a 66 obyvatel (18 %) ze školy. 28 obyvatel (8 %) získalo informace z různých besed, přednášek či cvičení, z letáků a příruček.

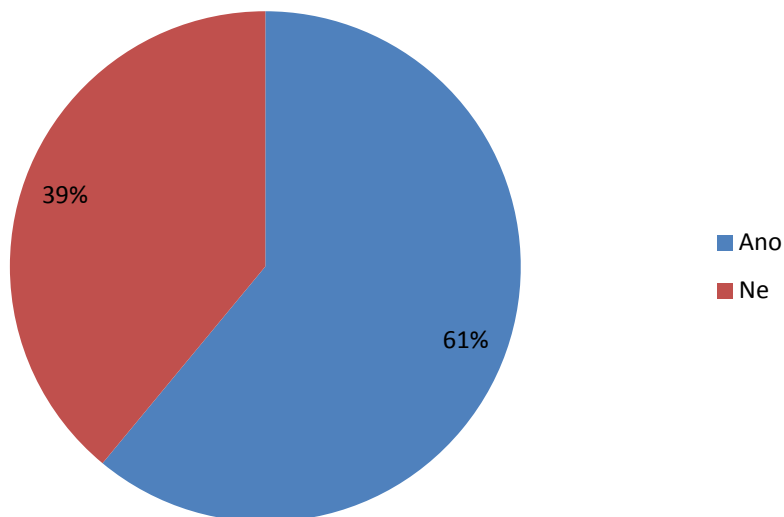
Otázka č. 13 Myslíte si, že v daném okrese je obyvatelstvo dobře informováno o mimořádných událostech?

Graf 10 Znárodněny odpovědi respondentů. [Zdroj: Vlastní]

267 obyvatel (74 %) si nemyslí, že je v daném okrese dobrá informovanost o mimořádných událostech. Pouze 44 obyvatel (12 %) je spokojeno s informovaností před mimořádnými událostmi a 49 obyvatel (14 %) neví, zda je informovanost dobrá či špatná.

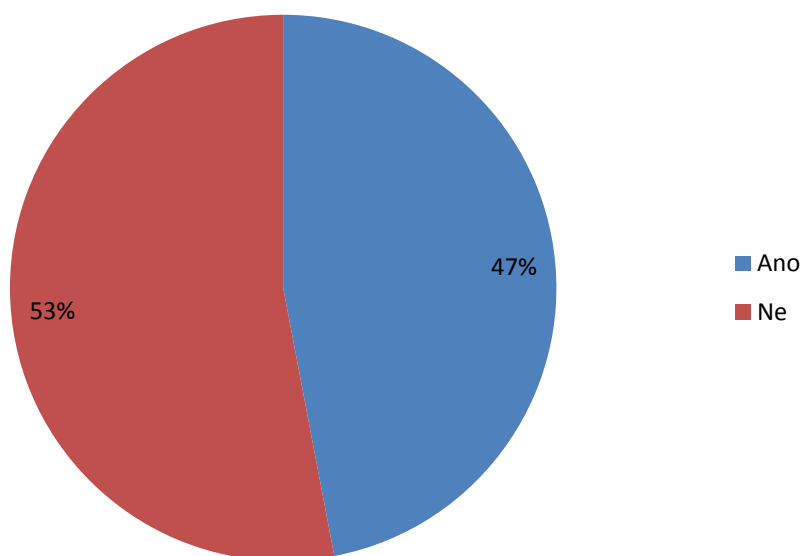
Otázka č. 14 Máte zájem o informovanost před mimořádnými událostmi ze strany HZS?

Graf 11 Znárodněny odpovědi respondentů. [Zdroj: Vlastní]

O informovanost před mimořádnými událostmi má zájem 218 obyvatel (61 %), ostatní obyvatelé 142 (39 %) zájem o informovanost před mimořádnými událostmi nemají.

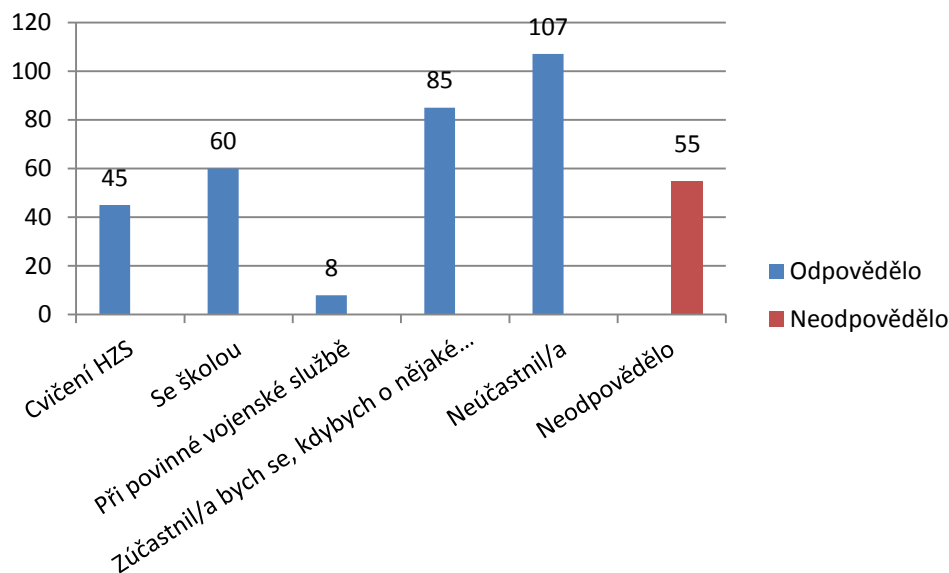
Otázka č. 15 Účastníte se cvičení, besed či přednášek, které pořádá HZS?

Graf 12 Znárodněny odpovědi respondentů. [Zdroj: Vlastní]

168 obyvatel (47 %) se účastní různých akcí, které pořádá HZS. Neúčastní se 192 obyvatel (53 %), z toho jedna třetina 64 respondentů napsala poznámku, že neměla ponětí o tom, že HZS pořádají zmíněné akce.

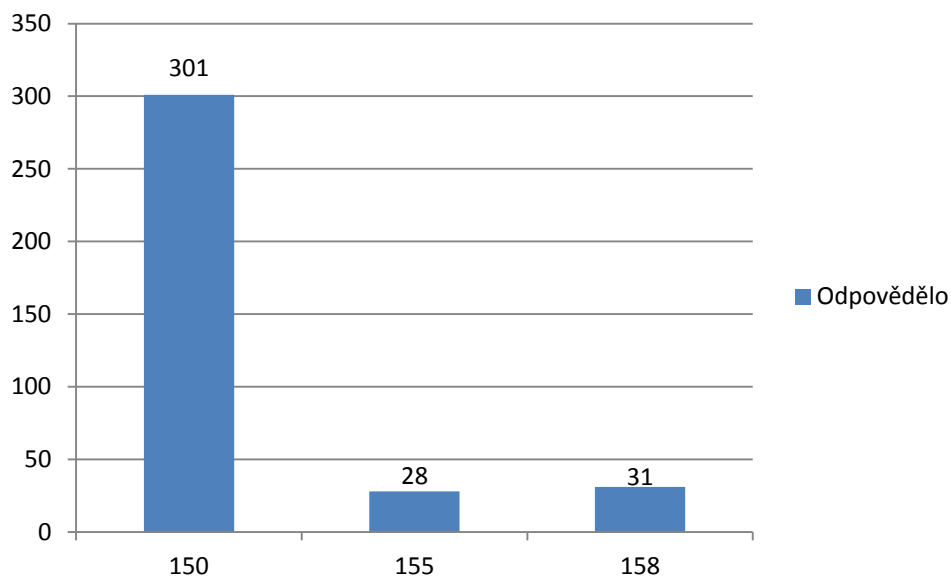
Otázka č. 16 Na které besedě jste byl/a naposledy?

Graf 13 Znárodněny odpovědi respondentů. [Zdroj: Vlastní]

Z 360 odevzdaných dotazníků se k této otázce vyjádřilo 305 respondentů (85 %). 45 obyvatel (15 %) se účastnilo cvičení HZS, 60 respondentů (20 %) se účastnilo besedy ve škole, 8 respondentů (3 %) se besedy účastnilo naposledy při povinné vojenské službě. 107 respondentů uvedlo, že se žádné besedy neúčastnilo. 85 respondentů napsalo „Zúčastnil/a bych se, kdybych o nějaké besedě nebo cvičení věděl/a.“ Z tohoto zjištění vyplývá, že se besedy neúčastnilo celkem 192 respondentů.

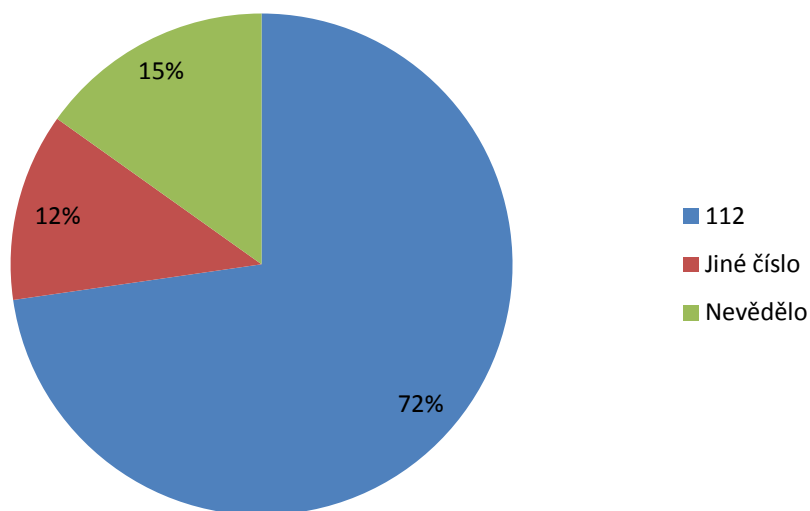
Otázka č. 17 Pokud budu potřebovat pomoc od HZS, zavolám na číslo:

Graf 14 Znárodněny odpovědi respondentů. [Zdroj: Vlastní]

Z 360 respondentů by na správné číslo zavolalo 301 obyvatel (84 %). Důležité telefonní číslo na Hasičský záchranný sbor nezná 59 obyvatel (16 %).

Otázka č. 18 Napište tísňové číslo linky.

Graf 15 Znárodněny odpovědi respondentů. [Zdroj: Vlastní]

Linku tísňového volání nezná 98 respondentů (27 %). Z toho 54 (15 %) respondentů nezná tísňové číslo a 44 (12 %) uvedlo chybné telefonní číslo např. 128, 1212, 342. Správné číslo 112 na tísňovou linku zná 262 respondentů (73 %).

Otázka č. 19 Měl/a byste nějaké připomínky, které se týkají varování a informovanosti obyvatelstva při mimořádné události?

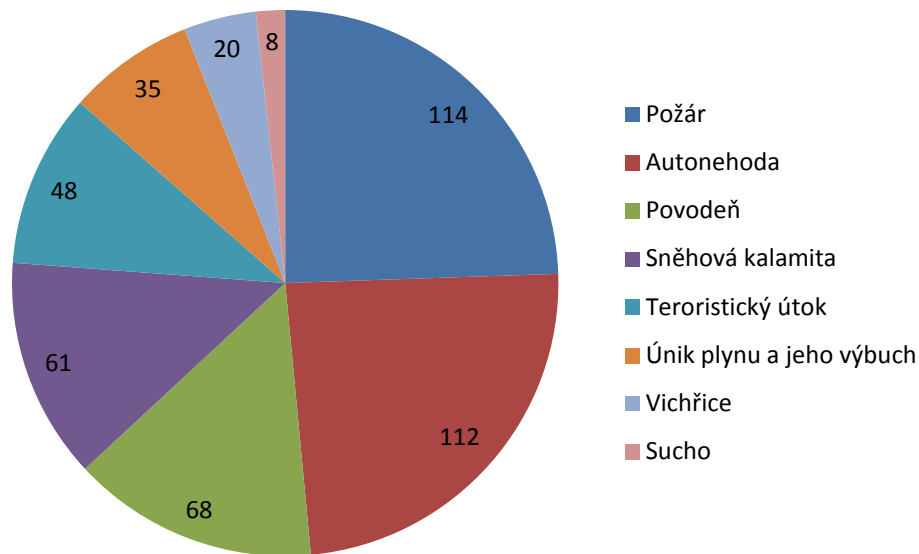
Tabulka 3 Znárodněny odpovědi respondentů. [Zdroj: Vlastní]

Odpovědělo	260 obyvatel
Neodpovědělo	100 obyvatel

Obyvatelé, kteří odpověděli na otázku č. 19, uvedli jednu někteří i více připomínek, které obsahovaly tyto odpovědi:

- Zajistit cvičení nebo kurzy o mimořádných událostech na základních a středních školách. Popsalo 143 respondentů. Dva respondenti uvedli: „*Vzpomínám na cvičení v základní škole, kdy jsme cvičili v maskách a podobně.*“
- Příručky či letáky do domácnosti by uvítalo 132 respondentů. Jeden respondent uvedl: „*Na lednici mám důležitá telefonní čísla pro případ, kdybych si nemohl vzpomenout.*“
- Zvýšit informovanost ze strany HZS na téma: Jak se zachovat při povodni nebo požáru. Uvedlo 85 respondentů. Jeden respondent uvedl: „*Nebýt médií, tak nevím nic.*“ Dva respondenti uvedli: „*Pokud by hořelo, vůbec nevím, co bych měl dělat.*“ Dva respondenti napsali „*Kdyby mi shořel dům, nevím, kam bych šel a zda se můžu na někoho o pomoc obrátit.*“ Jeden respondent popsal: „*Viděl jsem cvičení, jak uhasit vznícení oleje. Je to pro mě cenná zkušenost.*“
- Zvýšit informovanost o poskytovaných besedách, přednáškách či cvičeních HZS. Popsalo 112 respondentů. Tři respondenti uvedli: „*Kdyby hasičský záchranný sbor dával vědět, kdy pořádá akce, věřte mi, že bych se jich zúčastnila, dnešní doba je hodně zlá.*“ Dva respondenti uvedli: „*Pokud by se něco stalo, nevím, co mám absolutně dělat a kam se schovat.*“

Otázka č. 20 Definujte, jaké možné nebezpečí hrozí v místě bydliště, pracoviště nebo školy?

Graf 16 Znárodněny odpovědi respondentů. [Zdroj: Vlastní]

Z 360 dotázaných neodpovědělo 121 respondentů a 21 respondentů nevědělo, jaké hrozí nebezpečí v místě bydliště, školy či pracoviště. Na otázku odpovědělo 186 dotázaných (52%), převážně odpověděli, že ať už v místě bydliště, pracoviště či školy jedná se o tyto hrozby: Nejvíce předpokládaná hrozba je požár, který uvedlo 114 respondentů. Na druhém místě je autonehoda, kterou uvedlo 112 respondentů. 68 dotázaných uvedlo povodeň, 61 respondentů popsalo jako hrozbu sněhovou kalamitu, teroristického útoku se obává 48 dotázaných, únik plynu a jeho výbuch uvedlo 35 respondentů, 20 dotázaných definovalo jako hrozbu vichřice a 8 respondentů napsalo sucho.

9.2 Dotazníky pro Hasičský záchranný sbor v okrese Bruntál

Cílem dotazníkového šetření bylo zjistit jakým způsobem HZS v okrese Bruntál varuje a informuje obyvatelstvo při mimořádných událostech. Dále na jaké úrovni jsou informace pro obyvatelstvo poskytované a u kterých mimořádných událostí v okrese Bruntál nejčastěji zasahují. Celkem bylo osloveno 50 profesionálních hasičů. Na dotazníkové šetření v elektronické podobě odpovědělo 30 profesionálních hasičů (60 %).

Tabulka 4 Přehled profesionálních hasičů v daném městě okresu Bruntál. [Zdroj: Vlastní]

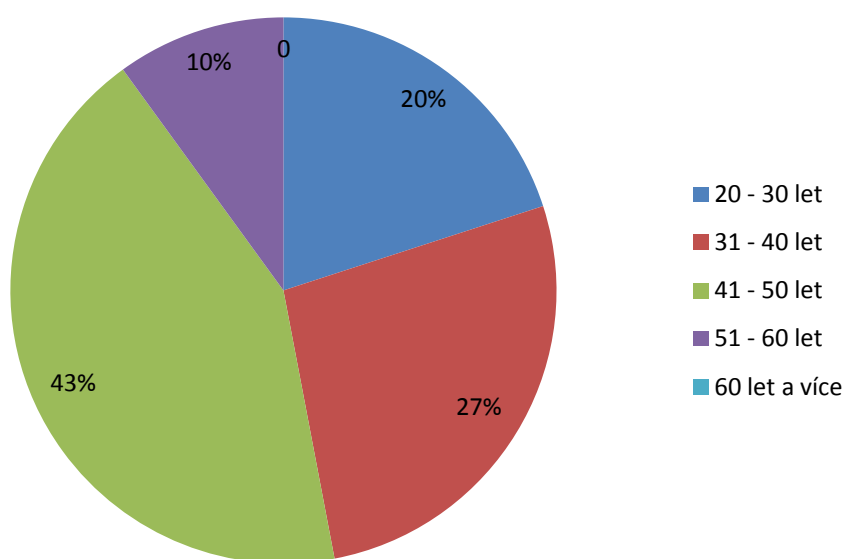
Město	Stanice	Hasiči
Bruntál	HS1	15
Krnov	HS2	18
Rýmařov	HS3	17

Otázka č. 1 Jsem muž/žena.

Z 30 odpovědí od profesionálních hasičů odpovědělo 30 mužů. Z řad žen neodpověděla žádná žena v profesi profesionální hasič.

Otázka č. 2 Vzdělání

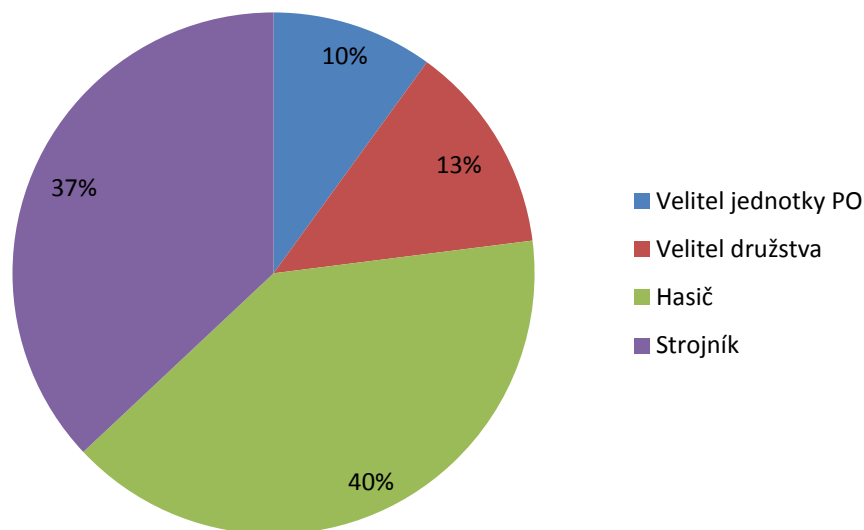
Z 30 respondentů uvedlo, že nejnižší dosažené vzdělání představuje střední škola s maturitou, kterou má 21 respondentů, vysokoškolské vzdělání má 9 respondentů.

Otázka č. 3 Věk

Graf 17 Znárodněny odpovědi HZS. [Zdroj: Vlastní]

Z dotazníkového šetření vyplývá, že nejvíce profesionálních hasičů je ve věku 41 – 50 let a to 13 respondentů (43 %), druhou skupinu 8 respondentů (27 %) tvoří profesionální hasiči ve věku 31 – 40 let, další početnou skupinu 6 respondentů (20 %) tvoří profesionální hasiči ve věku 20 – 30 let. Nejmenší skupinu tvoří 3 respondenti (10 %) profesionálních hasičů ve věku 51 – 60 let. Nad 60 let a více nebyl žádný respondent.

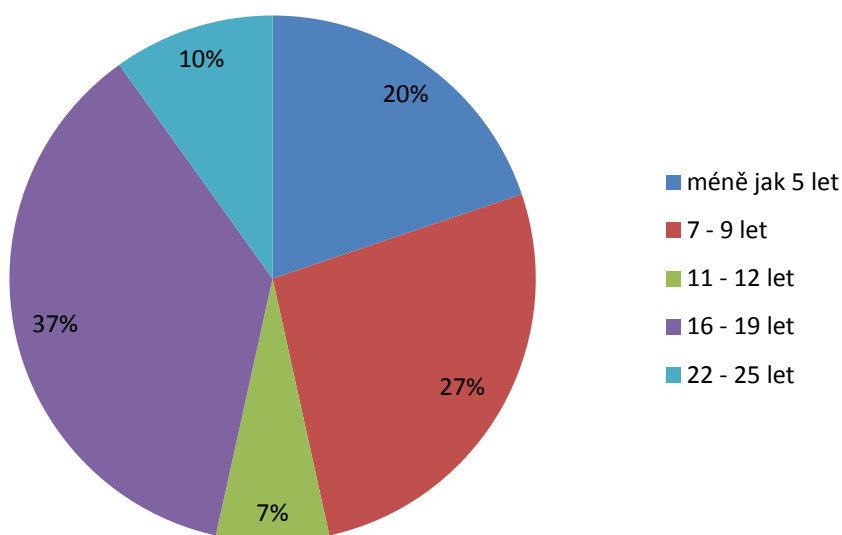
Otázka č. 4 Jaká je vaše pracovní pozice?

Graf 18 Znárodněny odpovědi HZS. [Zdroj: Vlastní]

30 respondentů dotazníkového šetření tvoří 3 velitelé jednotky (10 %), 4 velitelé družstva (13 %), 12 hasičů (40 %), 11 strojníků (11 %).

Otázka č. 5: Kolik let působíte u profesionálních hasičů?

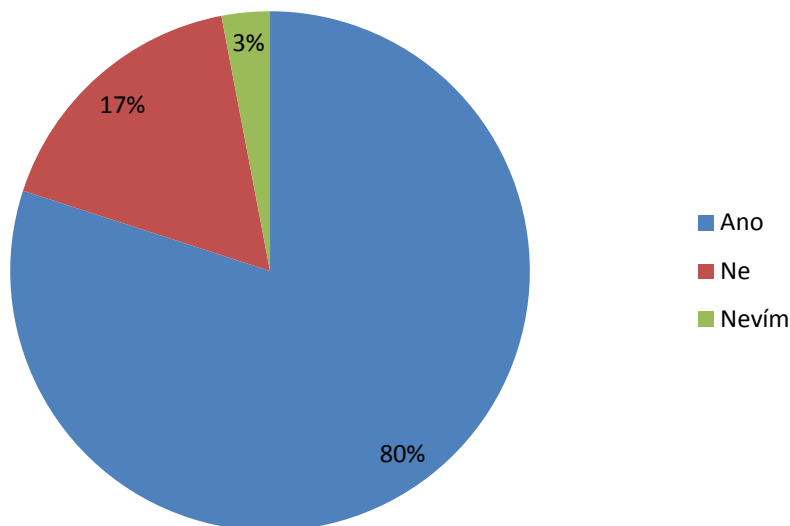

Graf 19 Znárodněny odpovědi HZS. [Zdroj: Vlastní]

Nejpočetnější skupinu 11 respondentů (37 %) tvoří hasiči, kteří pracují u Hasičského záchranného sboru 16 – 19 let, další početnou skupinu 8 respondentů (27 %) tvoří hasiči, kteří pracují u Hasičského záchranného sboru 7 – 9 let, méně jak 5 let u Hasičského záchranného sboru pracuje 6 respondentů (20 %), 3 hasiči (10 %) pracují u Hasičského

záchranného sboru 22 – 25 let a 2 hasiči (7 %) pracují u Hasičského záchranného sboru 11 – 12 let.

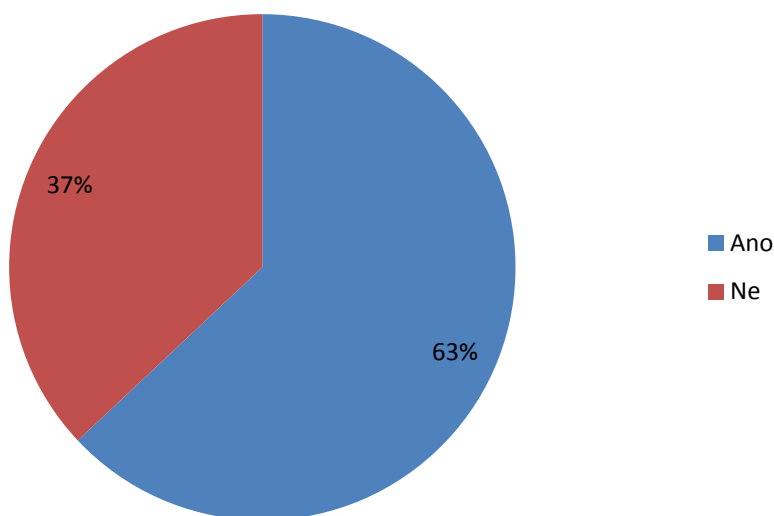
Otázka č. 6 Myslíte si, že v daném okrese je obyvatelstvo dobře informováno o mimořádných událostech?

Graf 20 Znáznorněny odpovědi HZS. [Zdroj: Vlastní]

Obyvatelstvo je dobře informováno o mimořádných událostech podle 24 profesionálních hasičů (80 %). 5 hasičů (17 %) si myslí, že obyvatelstvo není dobře varováno, a jeden hasič neví.

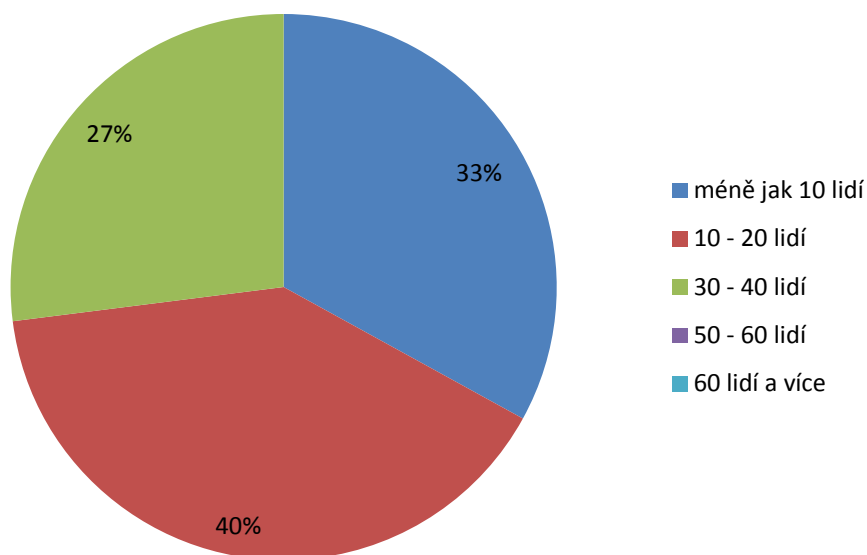
Otázka č. 7: Mají obyvatelé v daném okrese zájem o Vaši informovanost před mimořádnými událostmi?

Graf 21 Znáznorněny odpovědi HZS. [Zdroj: Vlastní]

Podle 19 profesionálních hasičů (63 %) má obyvatelstvo zájem o informovanost a 11 profesionálních hasičů (37 %) zaznamenalo, že obyvatelstvo nemá zájem o informovanost.

Otázka č. 8 Pokud pořádáte vzdělávací akce k chování obyvatelstva při mimořádných událostech, účastní se:

Graf 22 Znárodněny odpovědi HZS. [Zdroj: Vlastní]

Podle 10 profesionálních hasičů (33 %) se účastní akcí méně jak 10 lidí. 12 profesionálních hasičů (40 %) odpovědělo, že akcí se účastní 10 – 20 lidí. Zbylých 8 hasičů (27 %) odpovědělo, že se akcí účastní 30 – 40 lidí.

Otázka č. 9 Informuje a varuje Váš sbor obyvatelstvo o mimořádných událostech?

Na otázku č. 9 všichni profesionální hasiči 30 (100 %) odpověděli ANO.

Otázka č. 10 Jakým způsobem varujete obyvatelstvo?

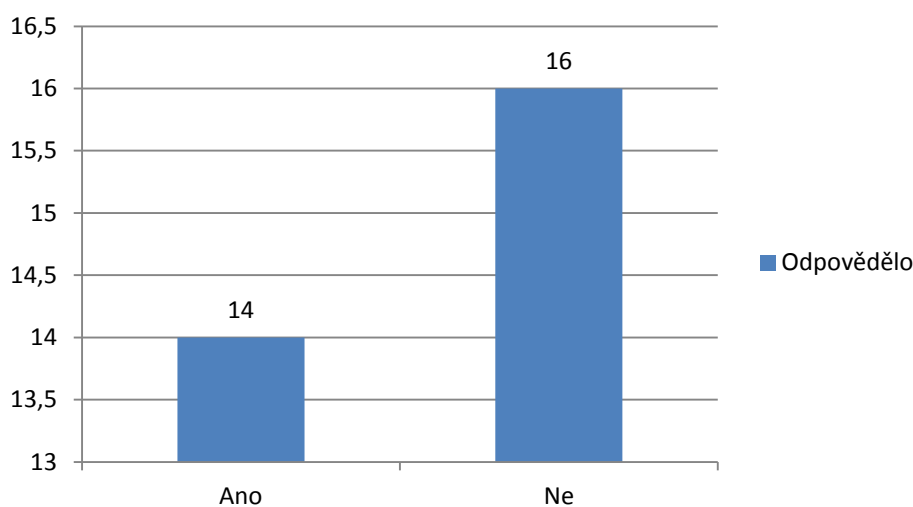
Všech 30 profesionálních hasičů (100 %) na otázku odpovědělo:

Hasičský záchranný sbor varuje obyvatelstvo:

- pomocí elektronických sirén, rotačních sirén a místních rozhlasů,
- používají mobilní sirénu s možností přímého vstupu hlasového hovoru,
- pořádají pro veřejnost různé ukázky a cvičení,
- informují obyvatelstvo v denním tisku a médiích,
- doporučují stránky Hasičského záchranného sboru ČR www.hzscr.cz, kde jsou různé rady pro obyvatelstvo.

Otázka č. 11 Jak často se účastníte varování obyvatelstva?

Odpovědělo 30 profesionálních hasičů (100 %). Dle jednotlivých odpovědí profesionálních hasičů jsem zjistila, že varování obyvatelstva se účastní hasiči dle jejich pozice. Nejčastěji se varování obyvatelstva účastní velitel jednotky a to až 4krát ročně. Hasiči maximálně 1krát ročně. Velitelé jednotky pořádají většinou přednášky či besedy pro obyvatele nebo žáky základních či středních škol. Hasiči nebo strojníci předvádějí ukázková cvičení z praxe, například zásahy u vyprošťování aut a hašení hořícího oleje.

Otázka č. 12 Dostáváte instrukce jak varovat obyvatelstvo? (popište jaké a od koho)

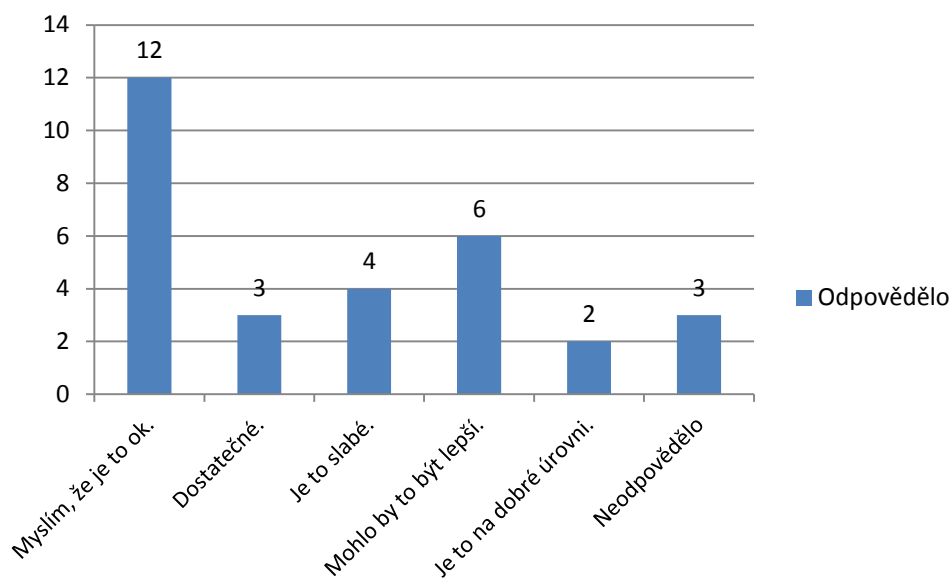
Graf 23 Znárodněny odpovědi HZS. [Zdroj: Vlastní]

16 profesionálních hasičů nedostává žádné instrukce jak varovat obyvatelstvo.

14 profesionálních hasičů dostává instrukce:

- vypracované Metodické dokumenty z Generálního ředitelství HZS České republiky a Krizového řízení HZS Moravskoslezského kraje,
- vydávané publikace Sdružení požárního a bezpečnostního inženýrství a Humanitární pomoci při zvládnutí rozsáhlých mimořádných událostí,
- získávané informace od hasičského záchranného sboru kraje a velitele jednotky požární ochrany.

Otázka č. 13 Co si myslíte o varování a informovanosti v daném okrese? (stručně v bodech)

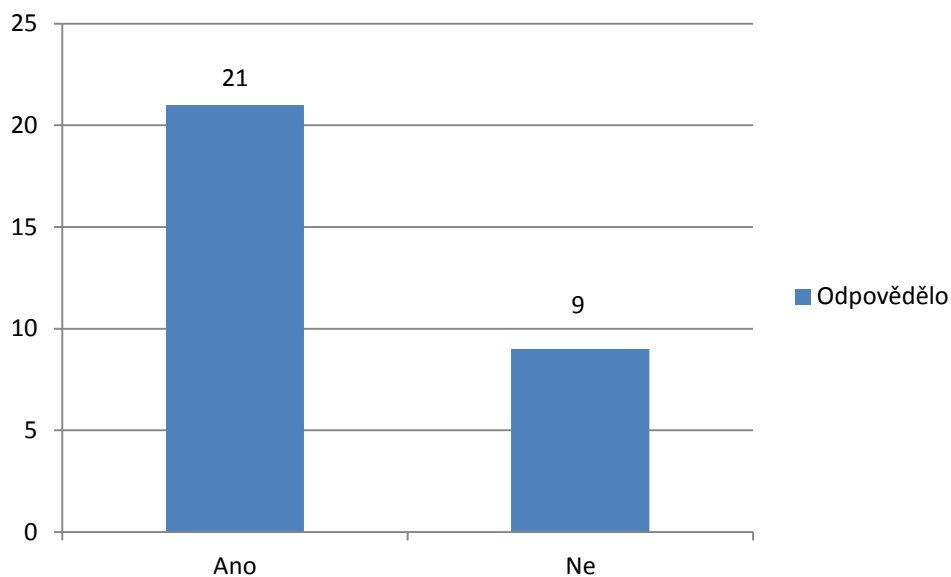
Graf 24 Znárodněny odpovědi HZS. [Zdroj: Vlastní]

Na otázku č. 13 se nevyjádřili 3 respondenti (10 %), 4 respondenti (14 %) se vyjádřili, že informovanost je slabá. Kladně informovanost a varování hodnotí 17 respondentů (56 %), 6 respondentů (20 %) si myslí, že by informovanost mohla být lepší.

Otázka č. 14 Který výjezd byl pro Vás nejhorší?

Na tuto otázku odpovědělo 30 profesionálních hasičů (100 %). Za nejhorší výjezd bere 30 dotázaných (100 %) profesionálních hasičů zásah, kdy při mimořádných událostech jsou raněné nebo usmrcené děti. Další popsany silný zážitek u 5 respondentů byl, kdy při požáru bytového domu bylo evakuováno přes čtyřicet lidí. 7 respondentů popsalo také dopravní nehody a větrnou smršť.

Otázka č. 15 Účastníte se školení nebo besed, které se týkají varování obyvatelstva?

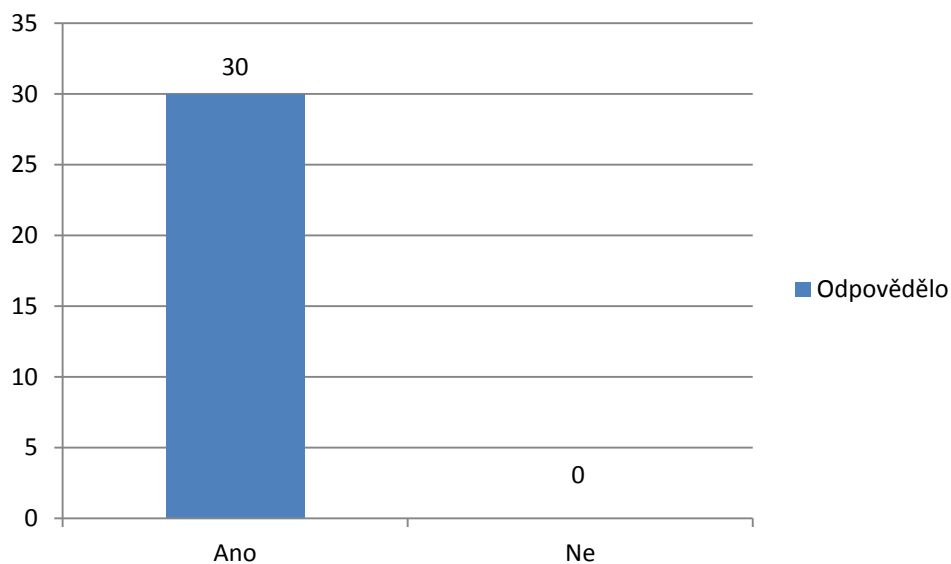

Graf 25 Znárodněny odpovědi HZS. [Zdroj: Vlastní]

21 profesionálních hasičů (70 %) se účastní školení, které se týká varování obyvatelstva.

9 profesionálních hasičů (30 %) se neúčastní školení varování obyvatelstva.

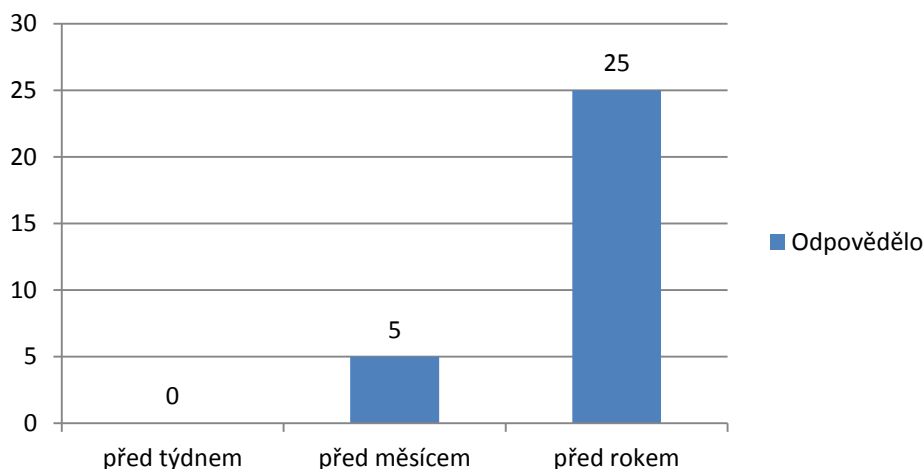
Otázka č. 16 Znájí obyvatelé v okrese význam vyhlašovaného signálu první středu ve měsíci v 12 hodin?

Graf 26 Znárodněny odpovědi HZS. [Zdroj: Vlastní]

Všichni respondenti 30 (100 %) odpověděli ANO. Obyvatelé v daném okrese znají význam vyhlašovaného signálu první středu v měsíci ve 12 hodin.

Otázka č. 17 Kdy naposledy jste byli pověřeni varovat obyvatelstvo?

Graf 27 Znárodněny odpovědi HZS. [Zdroj: Vlastní]

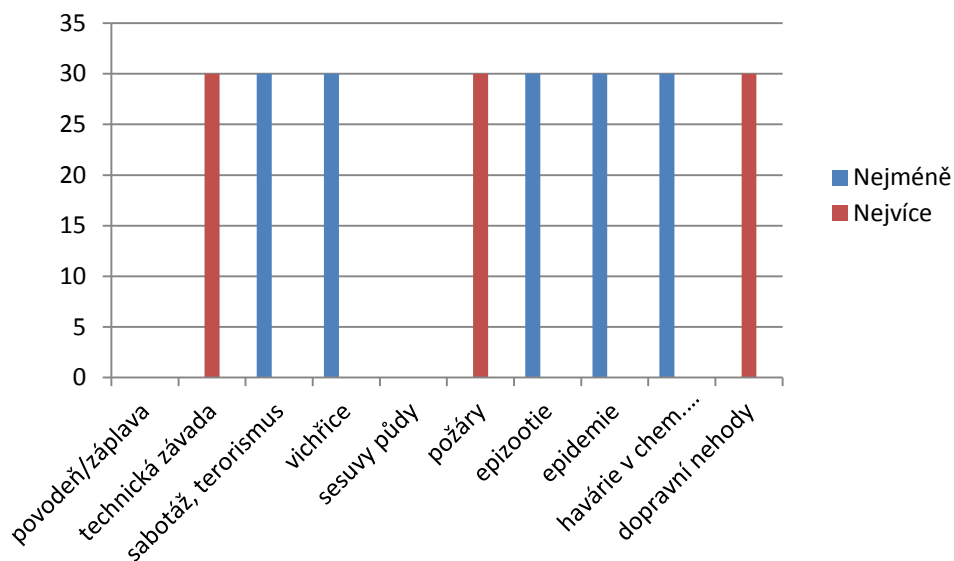
Naposledy bylo 25 profesionálních hasičů (83 %) pověřeno varovat obyvatelstvo před rokem a 5 profesionálních hasičů (17 %) bylo pověřeno varovat obyvatelstvo před měsícem.

Otázka č. 18 Při kterých mimořádných událostech zasahujete nejméně?

Profesionální hasiči okresu Bruntál nejméně zasahují u těchto mimořádných událostí: sabotáž, terorismus, epizootie, epidemie a havárie v chemických provozech či skladech viz Graf 28.

Otázka č. 19: Při kterých mimořádných událostech zasahujete nejvíce?

Nejvíce zasahují u technických závad, požárů a dopravních nehod viz Graf 28.

Graf 28 Znárodněny odpovědi HZS. [Zdroj: Vlastní]

Otázka č. 20 Jakou máte osobní zkušenost s varováním a informovaností obyvatelstva při mimořádných událostech? Máte nějaké doporučení?

Tabulka 5 Přehled respondentů, kteří odpověděli a neodpověděli. [Zdroj: Vlastní]

Odpovědělo	24 respondentů
Neodpovědělo	6 respondentů

Z 30 respondentů se 6 respondentů k otázce nevyjádřilo. 26 respondentů hodnotí své zkušenosti kladně. Uvědomují si, že je vždy možnost zlepšení. Díky zkušenostem ví jak postupovat a jednat. Tým je sehraný a může se na sebe navzájem spolehnout.

Navržená doporučení:

- pokračovat v informovanosti obyvatelstva,
- pravidelná cvičení mimořádných událostí,
- postupovat dle vypracovaných krizových plánů,
- vytvořit dobrovolný telefonní seznam s čísly civilních osob, na které by IBC Ostrava, popřípadě obec s rozšířenou působností posílaly informace o případné mimořádné události,
- informovanost přes sociální sítě.

10 SHRUTÍ DOTAZNÍKOVÉHO ŠETŘENÍ

Cíl č. 1 Zjistit nejčastější vzniklé mimořádné události v okrese Bruntál ze strany HZS.

V okrese Bruntál Hasičský záchranný sbor nejčastěji zasahuje u technických závad, požárů a dopravních nehod. Toto zjištění se potvrzuje i ve statistice mimořádných událostí okresu Bruntál viz příloha P V.

Cíl č. 2 Zjistit, jak HZS informuje a varuje obyvatelstvo při mimořádných událostech v okrese Bruntál.

Hasičský záchranný sbor okresu Bruntál varuje a informuje obyvatelstvo o možných hrozících mimořádných událostech. Obyvatelstvo má zájem o informovanost o mimořádných událostech ze strany HZS okresu Bruntál. Dle profesionálních hasičů je v daném okrese dobrá informovanost o mimořádných událostech, ale vždy je co zlepšovat. Hasičský záchranný sbor v daném okrese varuje a informuje obyvatelstvo převážně pomocí elektronických sirén, rotačních sirén a místních rozhlasů. Profesionální hasiči z Bruntálu, Krnova a Rýmařova využívají mobilní elektronickou sirénu s možností přímého vstupu hlasového hovoru. Pořádají pro obyvatelstvo různé ukázky výstroje a výbroje, hasičské techniky, dále cvičení, kde předvádí například vyprošťování zraněné osoby z automobilu nebo hasí hořící olej. HZS informuje obyvatelstvo v týdenním či měsíčním tisku, na internetových stránkách, v televizi či rádiu a dále poskytuje obyvatelstvu letáky a příručky, kde je vše stručně a jasně popsáno.

Cíl č. 3 Zjistit, které mimořádné události obyvatelstvo zná a které mohou nastat v ORP Rýmařov.

Obyvatelstvo v ORP Rýmařov umí charakterizovat mimořádnou událost (viz otázka č. 6), zná mimořádné události, které se nejčastěji v dané obci vyskytují. Můžeme si všimnout grafu 28, kde vidíme, že HZS okresu Bruntál zasahuje nejvíce u požárů a autonehod, a obyvatelstvo ORP Rýmařov (Graf 16) nejvíce uvedlo a charakterizovalo, že požár či autonehoda hrozí v místě bydliště, školy či zaměstnání. Obyvatelstvo uvedlo jako další hrozící nebezpečí v místě bydliště, školy či zaměstnání tyto mimořádné události: povodeň, sněhovou kalamitu, teroristický útok, únik plynu, vichřici a sucho. Obyvatelstvo ví, co je varování, co patří do základních prostředků varování (Graf 3) a jak probíhá varování. Veřejnost ví, kdy probíhá zkouška sirén (Graf 5, 6).

Cíl č. 4 Zjistit dostupné zdroje informovanosti pro obyvatelstvo.

Překvapilo mě, že pouze 36 respondentů z 360 uvedlo, že získalo informace o varování při mimořádných událostech ze strany hasičského záchranného sboru. Většina obyvatel získala zdroje informovanosti o mimořádných událostech z médií. Zbytek obyvatelstva získalo informace z různých besed, přednášek či cvičení nebo letáků a příruček viz přehled (Graf 9). Z dotazníkového šetření vyšlo, že nejdostupnějším zdrojem informací jsou média, přes která mohou profesionální hasiči předávat potřebné informace. Obyvatelstvo má dle dotazníkového šetření (Graf 11) o informovanost při mimořádných událostech zájem. Potvrzuje to i skutečnost, že si obyvatelstvo v ORP Rýmařov uvědomuje možné hrozící nebezpečí v místě bydliště, pracoviště či školy (Graf 16).

11 SWOT ANALÝZA

Z dotazníkového šetření obyvatelstva obcí ORP Rýmařov a dotazníkového šetření HZS okresu Bruntál byla vytvořena SWOT analýza. Ve SWOT analýze jsem stanovila silné a slabé stránky, příležitosti a hrozby problematiky varování a informovanosti obyvatelstva při mimořádných událostech.

11.1 Silné stránky

Tabulka 6 Znárodněny jednotlivé body silných stránek. [Zdroj: Vlastní]

Silné stránky
<ul style="list-style-type: none">➤ vzdělávání obyvatelstva➤ koncové prvky varování➤ mobilní sirény➤ znalosti o mimořádných událostech➤ zájem o informace➤ včasná informace

Do silných stránek jsem zařadila:

Vzdělávání obyvatelstva - je velmi podstatné, že obyvatelstvo má zájem o získávání důležitých informací. HZS má zájem o vzdělávání obyvatelstva. Každý jedinec získává informace už v útlém věku během povinné školní docházky, dále v zaměstnání, kde je povinnost zaměstnavatele proškolit zaměstnance v požární ochraně. Účast na různých besedách, cvičeních HZS podpoří znalosti každého jedince.

Koncové prvky varování - HZS informuje obyvatelstvo pomocí funkčních elektronických sirén, rotačních sirén a místních rozhlasů. Obyvatelstvo ví, kdy probíhá zkouška sirén.

Mobilní sirény - HZS může obyvatelstvo informovat pomocí mobilní sirény, která má možnost přímého vstupu hlasového hovoru.

Znalosti o mimořádných událostech - obyvatelstvo dokáže popsat, co je mimořádná událost. Uvědomuje si možná rizika v místě bydliště, školy a zaměstnání. Získané informace o mimořádných událostech či krizových situacích má obyvatelstvo především z médií. Média jsou důležitým prostředkem předávání informací.

Zájem o informace - obyvatelstvo má zájem o varování a informovanost před mimořádnými událostmi, což je velmi důležité i užitečné. Informovaný jedinec ví, jak se v nastalé situaci orientovat, kam zavolat, co si s sebou případně vzít a podobně. Pomůže tím, jak hasičům, tak i sám sobě.

Včasná informace – zajistit poskytování včasné informace o varování při mimořádné události díky funkčním koncovým prvkům varování. Včas předaná informace o nastalé mimořádné události je zásadní krok, který může předejít nezvratné změně či ji zvrátit.

11.2 Slabé stránky

Tabulka 7 Znárodněny jednotlivé body slabých stránek. [Zdroj: Vlastní]

Slabé stránky
<ul style="list-style-type: none"> ➤ malá účast ➤ špatná propagace ➤ málo zkušeností ➤ nízké povědomí ➤ ZŠ a SŠ ➤ špatná informovanost

Do slabých stránek jsem zařadila:

Malá účast - málo obyvatel se účastní besed, cvičení nebo přednášek, které pořádá HZS.

Obyvatelstvo v dotazníkovém šetření projevilo zájem o pořádání besed. Je škoda, že účast na besedách, cvičeních nebo přednáškách není příliš velká. Popsali i hrozící nebezpečí, které si obyvatelstvo uvědomuje. Je potřeba zjistit, jak zvýšit zájem o aktivity HZS pořádaných pro laickou veřejnost.

Špatná propagace - HZS špatně propaguje informace o konání cvičení, besed či přednášek pro obyvatelstvo. Je nutné, aby HZS lépe propagoval místo konání, den a čas, kdy pořádá besedu, cvičení, a zveřejnil to alespoň měsíc předem. Zvýšenou propagací se zúčastní více lidí. Většina obyvatel v dotazníkovém šetření podotkla, že ani neví, že se nějaké cvičení, besedy nebo přednášky se konají. Za úvahu stojí i spojení osvěty mimořádných událostí s některou tradiční veřejností již známou a oblíbenou akcí. Jedná se například o každoročně pořádané soutěže hasičských sborů, které vždy zajistí větší zájem a účast široké veřejnosti.

Malá zkušenost - obyvatelé, kteří se neseťkali s mimořádnou událostí, neví, jak se v dané problematice zachovat. Nabízí se zde možnost ukázek cvičení nebo natočených edukačních videí.

Nízké povědomí - obyvatelstvo má nízké povědomí o vzniku mimořádné události. Problém je ten, že se neúčastní besed, cvičení nebo školení.

ZŠ A SŠ - pro studenty ZŠ a SŠ je organizováno málo cvičení mimořádných událostí, besed či přednášek.

Špatná informovanost - špatná informovanost ze strany HZS. Někteří obyvatelé nevědí, jak by se zachovali při požáru nebo povodni.

11.3 Příležitosti

Tabulka 8 Znáznorněny jednotlivé body příležitostí. [Zdroj: Vlastní]

Příležitosti
<ul style="list-style-type: none">➤ cvičení, besedy a přednášky➤ letáky a příručky➤ dokumenty➤ internetové stránky HZS➤ znalosti z médií➤ osobní zkušenosti

Do příležitostí jsem zařadila:

Cvičení, besedy a přednášky - HZS pořádá pro obyvatelstvo cvičení, besedy a přednášky. Obyvatelstvo si samo určuje, které akce se zúčastní. Pro laickou veřejnost jsou aktivity pořádané HZS dobrovolné. Za úvahu stojí i spojení osvěty mimořádných událostí s některou tradiční veřejností již známou a oblíbenou akcí. Jedná se například o každoročně pořádané soutěže hasičských sborů, které vždy zajistí větší zájem a účast široké veřejnosti.

Letáky a příručky - HZS poskytuje pro obyvatelstvo letáky a příručky. V letáčích či příručkách je všechno stručně a jasně napsané, každý obyvatel by měl informace pochopit. Nabízí se možnost předání informací prostřednictvím obcí, které vydávají informační listy, nebo noviny.

Dokumenty - HZS se mohou inspirovat pomocí dokumentů, jako například vypracované Metodické dokumenty z Generálního ředitelství Hasičského záchranného sboru České republiky a Krizového řízení Hasičského záchranného sboru Moravskoslezského kraje, vydávané publikace Sdružení požárního a bezpečnostního inženýrství a Humanitární pomoci při zvládnutí rozsáhlých mimořádných událostí.

Internetové stránky HZS - plno podstatných informací o dané problematice se nachází na internetových stránkách HZS www.hzscr.cz

Účast na besedách, cvičeních nebo přednáškách - obyvatelstvo se může účastnit besed, cvičení nebo přednášek. Není to povinné, je zcela na obyvatelstvu, zda se chce, nebo nechce těchto akcí účastnit.

Znalost z médií - obyvatelstvo má velký přehled o varování a informování obyvatelstva z médií. Média jsou důležitým zdrojem k předání informací.

Osobní zkušenost - profesionální hasiči popsali, že díky praktickým cvičením se se vzniklou mimořádnou situací vyrovnávají lépe, důležitá je i sebranost týmu.

11.4 Hrozby

Tabulka 9 Znázorněny jednotlivé body hrozeb. [Zdroj: Vlastní]

Hrozby
<ul style="list-style-type: none">➤ přetížení nebo výpadek mobilní sítě➤ pozdní předání➤ úmrtnost obyvatel postižených mimořádnou událostí➤ škody➤ poškození➤ panika

Do hrozeb jsem zařadila:

Pozdní předání - přetížením nebo výpadkem mobilní sítě HZS předá varovný signál se zpožděním. Dobrovolní hasiči jsou informováni přes mobilní sítě, při výpadku by hrozilo, že informace se k požadovaným osobám dostanou opožděně nebo vůbec.

Úmrtnost obyvatel postižených mimořádnou událostí - při mimořádných událostech může být usmrceno obyvatelstvo. Ztráty na životě jsou nezvratné.

Škody – nezvratné jsou hlavně ty, kdy dochází k poškození osob, majetku a životního prostředí.

Poškození koncových prvků varování jako jsou elektronické sirény, rotační sirény nebo místní rozhlas - k jejímu poškození může dojít mechanicky nebo při výpadku elektrického proudu hlavně u rotačních sirén, které potřebují nepřetržitou dodávku elektrického proudu.

Panika - při vzniku mimořádné události může dojít k panice. Obyvatelstvo nebude vědět, jak se zachovat, co dělat, jakou pomoc má zavolat. V šoku si člověk nemusí vzpomenout na důležitá telefonní tísňová čísla.

11.5 Vyhodnocení SWOT analýzy

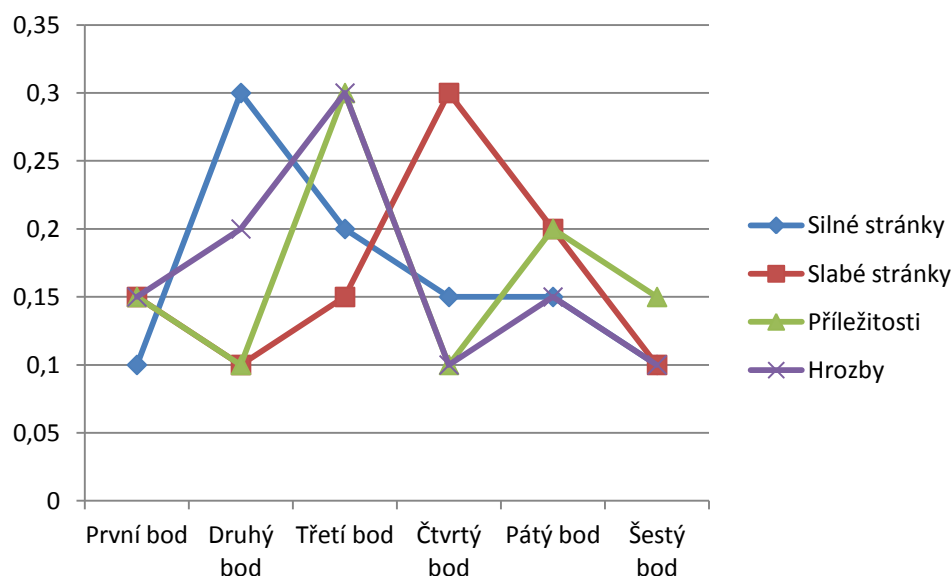
V této kapitole určíme silné a slabé stránky, příležitosti a hrozby. Každému jednotlivému bodu v silných a slabých stránkách, v příležitostech a hrozeb, které se nachází v dané tabulce číslo 12, určíme hodnocení (H) a váhu (V). SWOT analýzou zjistíme, na co je zapotřebí se při vzniku mimořádných událostí zaměřit, aby obyvatelstvo bylo dobře informováno a varováno. U silných stránek a příležitostí se hodnocení určuje v kladných číslech od 1 do 5, kdy 5 je nejvyšší spokojenost a 1 je nejnižší spokojenost. U slabých stránek a hrozeb se určuje v záporných číslech od -1 do -5, kdy -5 je nejvyšší nespokojenost a -1 je nejnižší nespokojenost. Poté určíme váhu, čím větší váha, tím větší důraz je na to kladen. Součet váhy musí dávat vždy 1.

Tabulka 10 Vyhodnocení SWOT analýzy. [Zdroj: Vlastní]

Silné stránky				Slabé stránky			
Název	H	V	Celkem	Název	H	V	Celkem
Vzdělávání obyvatelstva	2	0,1	0,2	Malá účast	-5	0,15	-0,75
Koncové prvky	5	0,3	1,5	Špatná propagace	-4	0,1	-0,4
Mobilní sířeny	3	0,2	0,6	Málo zkušeností	-3	0,15	-0,45
Znalosti o mimořádných událostech	3	0,15	0,45	Nízke podvědomí	-5	0,3	-1,5
Zájem o informace	3	0,15	0,45	ZŠ a SŠ	-4	0,2	-0,8
Včasné předání	1	0,1	0,1	Špatná informovanost	-5	0,1	-0,5
Součet		1	3,3	Součet		1	-4,4
Přiležitosti				Hrozby			
Název	H	V	Celkem	Název	H	V	Celkem
Cvičení, besedy	3	0,15	0,45	Přetížení mobilní sítě	-4	0,15	-0,6
Letáky, příručky	4	0,1	0,4	Pozdní předání	-5	0,2	1
Dokumenty	3	0,3	0,9	Úmrtnost lidí	-5	0,3	-1,5
HZS stránky	3	0,1	0,3	Škody	-3	0,1	-0,3
Média	5	0,2	1	Poškození	-4	0,15	-0,6
Zkušenost	4	0,15	0,6	Panika	-5	0,1	-0,5
Součet		1	3,65	Součet		1	-4,5

Tabulka 11 Výsledky vah u SWOT analýzy. [Zdroj: Vlastní]

Body	Silné stránky	Slabé stránky	Příležitosti	Hrozby
První bod	0,1	0,15	0,15	0,15
Druhý bod	0,3	0,1	0,1	0,2
Třetí bod	0,2	0,15	0,3	0,3
Čtvrtý bod	0,15	0,3	0,1	0,1
Pátý bod	0,15	0,2	0,2	0,15
Šestý bod	0,1	0,1	0,15	0,1

Graf 29 Vyhodnocení výsledné SWOT ANALÝZY. [Zdroj: Vlastní]

Z grafu 29 vyplývá vyhodnocení SWOT analýzy dle určení váhy u jednotlivých bodů slabých a silných stránek, hrozeb, příležitostí. Níže je popsáno, proč jsem určila nejvyšší a nejnižší váhu u slabých a silných stránek, hrozeb a příležitostí.

11.6 Silné stránky shrnutí

Nejvyšší váha v silných stránkách je 0,3 u koncových prvků varování, z čehož vyplývá, že obyvatelstvo je ze strany HZS varováno pomocí koncových prvků varování, kde všechno slouží tak, jak má, a koncové prvky pro varování jsou velice důležité. Nejmenší váha v silných stránkách je 0,1, kterou jsem dala pro vzdělávání obyvatelstva a poskytování

včasné informace o varování. Do silných stránek zcela jistě patří vzdělávání obyvatelstva ze strany HZS, ale má nízkou hodnotu z důvodu toho, že je pořád co zlepšovat a nikdo není vzdělaný na 100%. Poskytování včasné informace o mimořádné události jsem určila proto, že zde může dojít i k pozdnímu předání informace v případě nějaké komplikace.

11.7 Slabé stránky shrnutí

Nejvyšší váha v slabých stránkách je 0,3 u nízkého povědomí obyvatelstva při vzniku mimořádných událostí. Je třeba zlepšit varování a informovanost obyvatelstva o druzích mimořádné události a pokyny co dělat a jak se chovat. Myslím si, že by bylo vhodné varovat obyvatelstvo častěji než jen 1x ročně nebo 2x ročně. Nejslabší váha v slabých stránkách je 0,1 u špatné propagace a u špatné informovanosti. HZS by měl propagovat akci, kterou bude konat, co nejdéle a umístit plakáty na místa, kde se shromažďuje plno obyvatel, a více informovat obyvatelstvo o mimořádných událostech formou besed, cvičení či přednášek.

11.8 Příležitosti shrnutí

Nejvyšší váha v příležitostech je 0,3 u dokumentů, kde HZS má příležitost čerpat informace. Nejnížší váha je 0,1 u internetové stránky HZS a letáků a příruček. O internetových stránkách HZS ví málokdo, proto by se tyto stránky měly propagovat, stojí za otevření, najdeme zde vše o každé problematice. Letáky a příručky by bylo vhodné zasílat do schránek každé domácnosti, rovněž by mohly být přístupné na místech, kde se shromažďuje co nejvíce obyvatel.

11.9 Hrozby shrnutí

Největší hrozbu při mimořádných událostech může způsobit usmrcení lidí s hodnotou váhy 0,3. Dalšími hrozbami jsou pozdní předání varovné informace, přetížení mobilních sítí, poškození jednotného prvku varování, nezvratné škody a panika obyvatelstva.

12 NÁVRH OPATŘENÍ KE ZLEPŠENÍ

Jestliže má být obyvatelstvo dobře informováno a varováno před mimořádnými událostmi, je zapotřebí, aby se zapojilo do spolupráce a v případě vzniku mimořádné události poskytlo pomoc Hasičskému záchrannému sboru. Pokud obyvatelstvo bude dobrovolně získávat informace, jak už z médií či Hasičského záchranného sboru, bude schopno zasáhnout při mimořádné události a zcela ovlivní následky mimořádné události.

Prvním mým návrhem je zajistit cvičení nebo kurzy o mimořádných událostech na základních a středních školách. Při dotazníkovém šetření jsem se na základní škole setkala s žáky 9. tříd. Zjistila jsem, že mají velmi malý přehled o mimořádných událostech. Žáci vědí, jaké mohou nastat mimořádné události, ale jak by se oni sami při takovém požáru nebo povodni zachovali, to netuší, ale zajímalo by je to. Důležitým zjištěním je, že znají číslo na tísňovou linku. Navrhuji cílenou propagaci a edukaci k prevenci již na základních školách. Tato problematika by neměla být zanedbána ani na středních školách. Zásady požární prevence je zapotřebí vštěpovat laické veřejnosti v určitých intervalech k uchování zásad a postupů prevence mimořádných událostí.

Druhým mým návrhem je poskytovat obyvatelstvu aktuální příručky či letáky do domácností. Příručky mohou být zprostředkovány prostřednictvím obcí v jejich místním tisku, nebo formou letáku. Odkazy na internetové stránky, kde je ukázka, jak se při mimořádné události chovat, mohou být sdíleny přes sociální sítě. Problematiku obměny a modernizace ovlivňuje dostupné financování. Pro laiky byl vytvořen i seriál s názvem „Šťěstí přeje připraveným“, který je tvořen krátkými videi a slouží jako instrukce, jak se chovat při nastalých mimořádných událostech. Seriál byl natočen Institutem ochrany obyvatelstva Lázně Bohdaneč se spoluúčastí Ministerstva vnitra Generálního ředitelství Hasičského záchranného sboru. Jednotlivá videa obsahují například varovný signál a tísňová volání. Důležitý faktor zde tvoří financování modernizace technologie, která zvýší povědomí ochrany obyvatelstva u neinformované veřejnosti.

Třetím mým návrhem je vytvořit kapesní seznam pro obyvatelstvo s důležitými tísňovými čísly a umístit jej do zdravotnických a školních zařízení, do maloobchodů a velkoobchodů, na poštu, na městský úřad a také do kaváren či jídelen. Je zapotřebí, aby obyvatelstvo mělo tato důležitá tísňová telefonní čísla na očích, pokud by se něco stalo, ať ví kam zavolat. Obyvatelstvo může zpanikařit a nemusí si vždy vzpomenout na čísla integrovaného záchranného systému.

Čtvrtým mým návrhem je zvýšit informovanost ze strany Hasičského záchranného sboru pro obyvatelstvo na téma: Jak se zachovat při povodni nebo požáru. Většina obyvatel neví, jak by se zachovala při požáru nebo povodni. Nemají tušení, kam by šli, kdyby bylo nejhůř. Myslím si, že je zapotřebí poskytnout každé obci pro jejich obyvatele mapy s evakuačními středisky. Ani já a moje rodina bychom nevěděli, kde máme evakuační středisko, kdybych minulý rok nevypracovávala projekt „Bezpečná rodina.“

Pátým mým návrhem je zvýšit informovanost o poskytovaných besedách, přednáškách či cvičeních HZS. Zlepšit ze strany Hasičského záchranného sboru propagaci o konání besed, přednášek nebo cvičení. Většina obyvatel by se jich chtěla účastnit, ale nevědí, že se akce o mimořádných událostech konají. Hasičský záchranný sbor to může pocítit v malé účasti obyvatelstva. Zajistit vystupování dětí z mateřských škol, základních škol na pořádaných akcích, děti vždy zvýší návštěvnost, ať už svými rodiči i prarodiči. Zvýší se i informovanost o pořádané akci.

Šestým mým návrhem je dostatek odborně vyškolených a zkušených pracovníků, kteří budou eliminovat možné hrozby ohrožení obyvatelstva, majetku a životního prostředí. Vzdělání odborně připravených profesionálních hasičů jim nástup do funkce umožní zvládat jednotlivé zásahy bez velkých obtíží. Vyškolený personál bude schopen aktivně využít své získané znalosti. Dále bych apelovala na pravidelné prověřování odborné způsobilosti všech pracovních pozic. Důležitou součástí výkonu profese je možná podpora profesionálních hasičů ze strany odborníků, jako např. psychologů.

ZÁVĚR

Bakalářská práce se věnovala metodám a prostředkům varování a informovanosti obyvatelstva při mimořádných událostech. Každý obyvatel by měl mít znalost o tom, jak se při vzniku mimořádné události zachovat a jaká rizika mohou nastat. Všude kolem nás je v současné době spousta rizik, která negativně ovlivňují naše životy, zdraví a majetek. V současnosti se zvyšují rizika a my jako obyvatelé České republiky bychom měli mít zájem tyto hrozby odvrátit.

Úvodní kapitola definuje základní pojmy typu, co je to informování, integrovaný záchranný systém, krizová situace, mimořádná událost a ochrana obyvatelstva. Druhá kapitola obsahuje legislativu, která se týká problematiky varování a informovanosti obyvatelstva při mimořádných událostech. Další kapitoly se podrobněji zaměřují na varování, plán varování obyvatelstva, krizové řízení, mimořádné události, tísňové informace a informovanost obyvatelstva. Osmá kapitola je zaměřena na základní připravenost obyvatelstva ORP Rýmařov.

Podstatou bakalářské práce byla praktická část, která se zabývala dotazníkovým šetřením, obyvatelstva ORP Rýmařov a Hasičského záchranného sboru okresu Bruntál. Dotazníkové šetření bylo vyhodnoceno pomocí SWOT analýzy, kdy jsem zjistila silné a slabé stránky, také příležitosti a hrozby. Cílem mého průzkumu bylo zjistit, jakým způsobem hasičský sbor v okrese Bruntál varuje a informuje obyvatelstvo při mimořádných událostech a zda varování a informace ze strany obyvatel v ORP Rýmařov je vnímáno jako dostačující. Zajímala jsem se o nejčastější vzniklé mimořádné události v okrese Bruntál ze strany HZS a o to které mimořádné události si obyvatelstvo uvědomuje nebo které zná. Důležitým zjištěním jsou i dostupné zdroje informovanosti pro obyvatelstvo.

Stanovené cíle mé bakalářské práce byly splněny. Došlo k potřebnému zmapování a zjištění skutečnosti formou dotazníkového šetření. Stanovila jsem návrhy opatření ke zlepšení: poskytnout obyvatelstvu aktuální příručky či letáky pro veřejnost, vytvořit seznam důležitých telefonních čísel, zvýšit informovanost veřejnosti Hasičským záchranným sborem, jak se chovat při konkrétní mimořádné události, dále zvýšit propagaci pořádaných aktivit hasičského záchranného sboru a vzdělávání profesionálních hasičů.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

- [1] ČESKO. Zákon č. 133/1985 Sb., České národní rady o požární ochraně In: Sbírnka zákonů ČR, ročník 1985, částka 34. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1985-133>
- [2] ČESKO. Zákon č. 231/2001 Sb., o provozování rozhlasového a televizního vysílání In: Sbírnka zákonů ČR, ročník 2001, částka 87. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2001-231>
- [3] ČESKO. Zákon č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému a o změně některých zákonů In: Sbírnka zákonů ČR, ročník 2000, částka 73 Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2000-239>
- [4] ČESKO. Zákon č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení a o změně některých zákonů (krizový zákon) In: Sbírnka zákonů ČR, ročník 2000, částka 73. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2000-240>
- [5] ČESKO. Zákon č. 241/2000 Sb., o hospodářských opatřeních pro krizové stavy a o změně některých souvisejících zákonů In: Sbírnka zákonů ČR, ročník 2000, částka 73. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2000-241>
- [6] ČESKO. Zákon č. 254/2001 Sb., o vodách a o změně některých zákonů (vodní zákon) In: Sbírnka zákonů ČR, ročník 2001, částka 98 Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2001-254>
- [7] ČESKO. Zákon č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky In: Sbírnka zákonů ČR, ročník 2008, částka 91. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2008-273>
- [8] ČESKO. Zákon č. 320/2015 Sb., o Hasičském záchranném sboru České republiky a o změně některých zákonů (zákon o hasičském záchranném sboru) In: Sbírnka zákonů ČR, ročník 2015, částka 135. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2015-320>
- [9] ČESKO. Vyhláška č. 328/2001 Sb., Ministerstva vnitra o některých podrobnostech zabezpečení integrovaného záchranného systému In: Sbírnka zákonů ČR, ročník 2001, částka 127. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2011-328>
- [10] ČESKO. Zákon č. 374/2011 Sb., o Zdravotnické záchranné službě In: Sbírnka zákonů ČR, ročník 2011, částka 131. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2011-374>

- [11] ČESKO. Vyhláška č. 380/2002 Sb., Ministerstva vnitra k přípravě a provádění úkolů ochrany obyvatelstva In: Sběrka zákonů ČR, ročník 2002, částka 133. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2002-380>
- [12] ČESKO. Nařízení vlády č. 462/2000 Sb., o krizovém řízení a o změně některých zákonů (krizový zákon) In: Sběrka zákonů ČR, ročník 2000, částka 132. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2000-462>
- [13] ČESKO. Nařízení vlády č. 463/2000 Sb., o stanovení pravidel zapojování do mezinárodních záchranných operací, poskytování a přijímání humanitární pomoci a náhrad výdajů vynakládaných právníckými osobami a podnikajícími fyzickými osobami na ochranu obyvatelstva In: Sběrka zákonů ČR, ročník 2000, částka 132. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2000-463>
- [14] *Koncepce ochrany obyvatelstva do roku 2020 s výhledem do roku 2030*. Vyd. 1. Praha: MV – generální ředitelství Hasičského záchranného sboru ČR, 2013 [i.e. 2014]. 75 s. ISBN 978-80-86466-50-7.
- [15] KRATOCHVÍLOVÁ, Danuše a Radim ROUDNÝ. *Ochrana obyvatelstva*. Vyd. 1. Ostrava: Sdružení požárního a bezpečnostního inženýrství, 2005, 140 s. Distanční opora. ISBN 80-866-3470-1.
- [16] KROUPA, Miroslav a Milan ŘÍHA. *Ochrana obyvatelstva*. Praha: Armex, 2006. Skripta pro střední a vyšší odborné školy. ISBN 8086795330
- [17] MARTÍNEK, Bohumír, LINHART, Petr a kolektiv. *Ochrana obyvatelstva - MODUL E; Učební pomůcka pro vzdělávání v oblasti krizového řízení*. Praha: MV-GŘ HZS ČR, 2004. 127 s.
- [18] KOPECKÝ, Miroslav, TILCEROVÁ, Eleonóra a ŠÍMAN, Jaromír. *Ochrana člověka za mimořádných událostí*. 1. vyd. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2014. 103 s. Studijní opora. ISBN 978-80-244-4094-1.
- [19] KÁČER, Ján. *Ochrana obyvatelstva*. Vyd. 1. [Studijní opora]. Inovace a rozvoj výuky bezpečnosti se zaměřením na krizové řízení. [projekt OPVK], Uherské Hradiště: FLKŘ, 2012. 122 stran.
- [20] LOŠEK, Václav. *Integrovaný záchranný systém*. Vyd. 1. Ve Zlíně: Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně, 2013, 73 s. ISBN 978-80-7454-287-9.

- [21] KRATOCHVÍLOVÁ, Danuše, KRATOCHVÍLOVÁ, Danuše a FOLWARCZNY, Libor. *Ochrana obyvatelstva*. 2., aktualiz. vyd. V Ostravě: Sdružení požárního a bezpečnostního inženýrství, 2013. 177 s. SPBI Spektrum. Červená řada; 42. ISBN 978-80-7385-134-7.
- [22] HORÁK, Rudolf. *Průvodce krizovým plánováním pro veřejnou správu: [prevence řešení mimořádných krizových situací]*. Praha: Linde Praha, 2011, 456 s. ISBN 978-80-7201-827-7.
- [23] FIALA, Miloš a Josef VILÁŠEK. *Vybrané kapitoly z ochrany obyvatelstva*. 1. vyd. Praha: Karolinum, 2010, 208 s. ISBN 978-80-246-1856-2.
- [24] Opatření ochrany obyvatelstva: Varování obyvatelstva. *Hasičský záchranný sbor Moravskoslezského sboru* [online]. 2017 [cit. 2017-04-20] Dostupné z: <http://www.hzscr.cz/clanek/ukoly-ochrany-obyvatelstva-varovani-obyvatelstva.aspx>
- [25] O IZS: Integrovaný záchranný systém. *Hasičský záchranný sbor České republiky* [online]. 2016 [cit. 2016-11-14]. Dostupné z: <http://www.hzscr.cz/clanek/integrovaný-zachranny-system.aspx>
- [26] SMETANA, Marek, Danuše KRATOCHVÍLOVÁ a Danuše KRATOCHVÍLOVÁ. *Havarijní plánování: varování, evakuace, poplachové plány, povodňové plány*. Vyd. 1. Brno: Computer Press, 2010, 165 s. ISBN 978-80-251-2989-0.
- [27] ŘÍHA, Milan. *Živelní pohromy*. 1. vyd. Praha: Armex, 2006. ISBN 80-86795-32-2
- [28] Kolektiv autorů. *Ochrana obyvatelstva: V republikovém měřítku*. Vyd. 1. Praha: Univerzita Jana Amose Komenského Praha, 2014. ISBN 978-80-7452-044-0.
- [29] VILÁŠEK, Josef a Marek FIALA. *Vybrané kapitoly z ochrany obyvatelstva*. Praha: Univerzita Karlova v Praze, 2010, 75 s. ISBN 80-86640-12-4.
- [30] *Terminologický slovník pojmů z oblasti krizového řízení, ochrany obyvatelstva, environmentální bezpečnosti a plánování obrany státu*. Vyd. 1. Praha: MV ČR Odbor bezpečnostní politiky a prevence kriminality. 2016. 129 s.
- [31] VOTÍPKA, Luboš. *Hasičský záchranný sbor České republiky: Ochrana obyvatelstva Varování obyvatelstva v České republice: Jednotný systém varování a informování* [onli-

ne]. Praha 2011 [cit. 2016-12-15]. Dostupné z: <http://www.hzscr.cz/clanek/varovani-varovani-obyvatelstva-v-ceske-republice.aspx>

[32] 112: *odborný časopis požární ochrany, integrovaného záchranného systému a ochrany obyvatelstva*. Praha: MV – generální ředitelství HZS ČR, 2013, roč. 12, č. 7. ISSN 1213-7057.

[33] Ministerstvo vnitra ČR. Pojmy: Orgány krizového řízení. [online]. [cit. 2017-02-15]. Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/clanek/organy-krizoveho-rizeni.aspx>

[34] Krizové řízení: Systém krizového řízení. *Hasičský záchranný sbor České republiky* [online]. 2017 [cit. 2017-03-20]. Dostupné z: <http://www.hzscr.cz/clanek/krizove-rizeni-a-cnp-system-krizoveho-rizeni-system-krizoveho-rizeni.aspx>

[35] MARTÍNEK, Bohumír et al. *Ochrana člověka za mimořádných událostí: příručka pro učitele základních a středních škol*. Vyd. 2., opr. a rozš. Praha: Ministerstvo vnitra, generální ředitelství Hasičského záchranného sboru ČR, 2003. 119 s. ISBN 80-86640-08-6.

[36] MARTÍNEK, Bohumír a Jan TVRDEK. *Ochrana obyvatelstva II*. Praha: Policejní akademie České republiky v Praze, 2010. ISBN 9788072513239.

[37] KUKAL, Zdeněk. *Přírodní katastrofy*. Vyd. 1., Praha: Horizont, 1982, 252 s.

[38] *Rýmařov: město v podhůří Jeseníků* [online]. Rýmařov, 2017 [cit. 2017-04-23]. Dostupné z: <http://www.rymarov.cz/o-meste>

[39] KROUPA, Miroslav a Milan ŘÍHA. *Integrovaný záchranný systém*. Praha: Armex, 2011. Skripta pro střední a vyšší odborné školy. ISBN 978-80-87451-01-4

[40] Rýmařov: Bezpečnostní rada a krizový štáb. [online]. Rýmařov, 2017 [cit. 2017-04-23]. Dostupné z: <http://rymarov.cz/krizove-rizeni/269-bezpenostni-rada-a-krizovy-tab>

[41] Statistiky: *Statistické ročenky Hasičského záchranného sboru ČR*. Hasičský záchranný sbor České republiky [online]. Praha, 2017. [cit. 2017-03-20]. Dostupné z: <http://www.hzscr.cz/clanek/statisticke-rocenky-hasicskeho-zachranneho-sboru-cr.aspx>

- [42] Statistika: Statistické ročenky Hasičského záchranného sboru ČR. Hasičský záchranný sbor Moravskoslezského kraje [online]. Praha, 2017. [cit. 2017-03-20]. Dostupné z: <http://www.hzscr.cz/clanek/statisticke-sledovani-udalosti-v-kraji.aspx>
- [43] *E-Polis.cz: Volební geografie Moravskoslezského kraje ve volbách do PS PČR 2010* [online]. Plzeň: ProSEO Media, 2011 [cit. 2017-05-01]. Dostupné z: <http://www.e-polis.cz/clanek/volebni-geografie-moravskoslezskeho-kraje-ve-volbach-do-ps-pcr-2010.html>
- [44] *Metodický portál: Moravskoslezský kraj - poloha na mapě* [online]. Praha: Národní ústav pro vzdělávání, 2010 [cit. 2017-05-01]. Dostupné z: http://wiki.rvp.cz/Kabinet/Mapy/Mapa_%C4%8CR/Mapy_kraj%C5%AF_%C4%8CR/Moravskoslezsk%C3%BD_kraj_-_poloha_na_map%C4%9B
- [45] *Výchova a vzdělávání obyvatelstva: Pomůcky pro základní a střední školy*. Hasičský záchranný sbor České republiky [online]. 2017 [cit. 2017-04-20]. Dostupné z: <http://www.hzscr.cz/clanek/pomucky-pro-zakladni-a-stredni-skoly.aspx>
- [46] *Místní Akční Skupina: Rýmařovsko* [online]. Rýmařovsko: MAS Rýmařovsko, 2017 [cit. 2017-04-04]. Dostupné z: <http://mas.rymarovsko.cz/mas-rymarovsko>
- [47] *HZS MSK, ÚO Bruntál: Stanice* [online]. ÚO Bruntál: HZS MSK, 2017 [cit. 2017-04-04]. Dostupné z: <http://www.izs-br.cz/oddeleni/stanice>
- [48] VENCÁLEK, Jaroslav a kolektiv. *Okres Bruntál*. Okresní úřad Bruntál a školský úřad Bruntál. Olomouc: Design M-ARK Olomouc, 1998. ISBN 80-238-2542-9.

SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK

ČR	Česká republika
HZS	Hasičský záchranný sbor
GŘ	Generální ředitelství
IZS	Integrovaný záchranný systém
JSVV	Jednotný systém varování a vyrozumění
MSK	Moravskoslezský kraj
MV	Ministerstvo vnitra
ORP	Obec s rozšířenou působností

SEZNAM OBRÁZKŮ

Obrázek 1 Mapa ORP Rýmařov.....	34
Obrázek 2 Místní rozhlas ve městě Rýmařov.	37
Obrázek 3 Elektronická siréna u technických služeb ve městě Rýmařov.	37
Obrázek 4 Rotační siréna umístěna na hasičské zbrojnici v Horním Městě.	37
Obrázek 5 Elektronická siréna umístěna na Komerční bance ve městě Rýmařov.	37
Obrázek 6 Mapa ČR	85
Obrázek 7 Mapa Moravskoslezského kraje.	85

SEZNAM TABULEK

Tabulka 1 Důležitá tísňová telefonní čísla.	29
Tabulka 2 Seznam koncových prvků v ORP Rýmařov.	36
Tabulka 3 Znázorněny odpovědi respondentů.	51
Tabulka 4 Přehled profesionálních hasičů v daném městě okresu Bruntál.	53
Tabulka 5 Přehled respondentů, kteří odpověděli a neodpověděli.	61
Tabulka 6 Znázorněny jednotlivé body silných stránek.	64
Tabulka 7 Znázorněny jednotlivé body slabých stránek.	65
Tabulka 8 Znázorněny jednotlivé body příležitostí.	66
Tabulka 9 Znázorněny jednotlivé body hrozeb.	67
Tabulka 10 Vyhodnocení SWOT analýzy.	69
Tabulka 11 Výsledky vah u SWOT analýzy.	70
Tabulka 12 Mimořádné události za rok 2016 v Moravskoslezském kraji.	92
Tabulka 13 Statistika od roku 2010 do roku 2016 pro Českou republiku.	93
Tabulka 14 Statistika od roku 2010 do roku 2016 pro Moravskoslezský kraj.	94
Tabulka 15 Statistika od roku 2010 do roku 2016 pro okres Bruntál.	95

SEZNAM GRAFŮ

Graf 1 Souhrn mimořádných událostí od roku 2010 do roku 2016.	38
Graf 2 Přehled mimořádných událostí od roku 2010 do roku 2016.	38
Graf 3 Znázorněny odpovědi respondentů.	43
Graf 4 Znázorněny odpovědi respondentů.	44
Graf 5 Znázorněny odpovědi respondentů.	44
Graf 6 Znázorněny odpovědi respondentů.	45
Graf 7 Znázorněny odpovědi respondentů.	45
Graf 8 Znázorněny odpovědi respondentů.	46
Graf 9 Znázorněny odpovědi respondentů.	47
Graf 10 Znázorněny odpovědi respondentů.	47
Graf 11 Znázorněny odpovědi respondentů.	48
Graf 12 Znázorněny odpovědi respondentů.	48
Graf 13 Znázorněny odpovědi respondentů.	49
Graf 14 Znázorněny odpovědi respondentů.	50
Graf 15 Znázorněny odpovědi respondentů.	50
Graf 16 Znázorněny odpovědi respondentů.	52
Graf 17 Znázorněny odpovědi HZS.	53
Graf 18 Znázorněny odpovědi HZS.	54
Graf 19 Znázorněny odpovědi HZS.	54
Graf 20 Znázorněny odpovědi HZS.	55
Graf 21 Znázorněny odpovědi HZS.	55
Graf 22 Znázorněny odpovědi HZS.	56
Graf 23 Znázorněny odpovědi HZS.	57
Graf 24 Znázorněny odpovědi HZS.	58
Graf 25 Znázorněny odpovědi HZS.	59
Graf 26 Znázorněny odpovědi HZS.	59
Graf 27 Znázorněny odpovědi HZS.	60
Graf 28 Znázorněny odpovědi HZS.	60
Graf 29 Vyhodnocení výsledné SWOT ANALÝZY.	70

SEZNAM PŘÍLOH

PŘÍLOHA P I	Mapa ČR a mapa Moravskoslezského kraje.
PŘÍLOHA P II	Dotazník po obyvatelstvo ORP Rýmařov.
PŘÍLOHA P III	Dotazník pro HZS okresu Bruntál.
PŘÍLOHA P IV	Mimořádné události za rok 2016 v MSK.
PŘÍLOHA P V	Statistika od roku 2010 do roku 2016 pro ČR.
PŘÍLOHA P VI	Statistika od roku 2010 do roku 2016 pro MSK.
PŘÍLOHA P VII	Statistika od roku 2010 do roku 2016 pro okres Bruntál.

PŘÍLOHA P I

Obrázek 6 Mapa ČR [Zdroj: 44]

Obrázek 7 Mapa Moravskoslezského kraje [Zdroj: 43]

PŘÍLOHA P II: DOTAZNÍK PRO OBYVATELSTVO ORP RÝMAŘOV

Dobrý den,

jmenuji se Michaela Marxová, jsem studentkou 3. ročníku Fakulty logistiky a krizového řízení v Uherském Hradišti oboru ochrana obyvatelstva. V současné době píši bakalářskou práci na téma Metody a prostředky varování a informovanost obyvatelstva při mimořádných událostech. Chtěla bych Vás poprosit o vyplnění tohoto dotazníku. Dotazník je zcela anonymní, Vaše odpovědi použiji pouze jako podklady pro svou bakalářskou práci. Tento dotazník slouží pouze pro obyvatele města Rýmařov a jeho okolí.

Děkuji za Váš čas a ochotu.

1. Jsem:

- Muž
- žena

2. Vzdělání:

- základní
- střední s maturitou
- střední odborné
- vysokoškolské

3. Věk

- 15 let – 25 let
- 26 let – 35 let
- 36 let – 45 let
- 46 let – 55 let
- 56 let a více

4. Bydlím v obci, která má počet obyvatel:

- do 1 000 obyvatel
- do 5 000 obyvatel
- do 10 000 obyvatel

5. Co je varování:

- informovanost právnických a fyzických osob o typu ohrožení a připravovaných opatřeních,
- včasné předání varovné informace o hrozící nebo již vytvořené mimořádné události.

6. Co si představujete pod pojmem „mimořádná událost“? (stručně popsat + příklad)

7. V případě hrozby nebo vzniku mimořádné události je obyvatelstvo varováno pomocí:
- varovného signálu „Všeobecná výstraha“,
 - akustické zkoušky.
8. Který první den v měsíci probíhá zkouška sirén?
9. V kolik hodin probíhá zkouška sirén?
10. Do základních prostředků varování patří: (více možností)
- elektrické rotační sirény,
 - elektronické sirény,
 - obecní rozhlas,
 - televize, rádio,
 - mobilní telefony.
11. Kdo zabezpečuje jak se správně chovat při mimořádných událostech?
- škola,
 - média,
 - hasičský záchranný sbor,
 - zaměstnavatel.
12. Z jakého zdroje jste získal/a informace o varování při mimořádných událostech:
- ze školy,
 - z médií,
 - z letáků a příruček,
 - ze strany hasičského záchranného sboru,
 - z různých besed, přednášek či cvičení.
13. Myslíte si, že v daném okrese je obyvatelstvo dobře informováno o mimořádných událostech?
- Ano
 - ne
 - nevím
14. Máte zájem o informovanost před mimořádnými událostmi ze strany HZS?
- Ano
 - ne
15. Účastníte se besed či přednášek, které pořádá HZS?
- Ano
 - ne
16. Na které besedě jste byl/a naposledy? (uveďte název + místo)
17. Pokud budu potřebovat pomoc HZS, zavolám na číslo:
- 155
 - 158
 - 150
18. Napište číslo tísňové linky:

19. Měl/a byste nějaké připomínky, které se týkají varování a informovanosti obyvatelstva při MU? (můžete se rozepsat)

20. Definujte, jaké možné nebezpečí hrozí v místě bydliště, pracoviště nebo školy?

Děkuji za Váš čas.

PŘÍLOHA P III: DOTAZNÍK PRO HASIČSKÝ ZÁCHRANNÝ SBOR OKRESU BRUNTÁL

Dobrý den,

jmenuji se Michaela Marxová, jsem studentkou 3. ročníku Fakulty logistiky a krizového řízení v Uherském Hradišti oboru ochrana obyvatelstva. V současné době píšii bakalářskou práci na téma Metody a prostředky varování a informovanost obyvatelstva při mimořádných událostech. Chtěla bych Vás poprosit o vyplnění tohoto dotazníku. Dotazník je zcela anonymní, Vaše odpovědi použiji pouze jako podklady pro svou bakalářskou práci. Tento dotazník je pouze pro profesionální hasiče.

Děkuji za Váš čas a ochotu.

1. Jsem:

- Muž
- žena

2. Vzdělání:

- střední odborné
- střední s maturitou
- vysokoškolské

3. Věk:

- 20 let – 30 let
- 31 let – 40 let
- 41 let – 50 let
- 51 let – 60 let
- více než 61 let

4. Jaká je Vaše pracovní pozice:

- velitel jednotky PO
- velitel družstva
- hasič
- strojník

5. Kolik let působíte u profesionálních hasičů?

6. Myslíte si, že v daném okrese je obyvatelstvo dobře informováno o mimořádných událostech?

- ano
- ne
- nevím

7. Mají obyvatelé v daném okrese zájem o Vaši informovanost před mimořádnými událostmi?

- ano
- ne

8. Pokud pořádáte vzdělávací akce k chování obyvatelstva při mimořádných událostech, účastní se:

- méně jak 10 lidí
- 10 – 20 lidí
- 30 – 40 lidí
- 50 – 60 lidí
- 60 lidí a více

9. Informuje a varuje Váš sbor obyvatelstvo o mimořádných událostech?

- ano
- ne

10. Jakým způsobem varujete obyvatelstvo?

11. Jak často se účastníte varování obyvatelstva?

12. Dostáváte instrukce jak varovat obyvatelstvo? (popište jaké a od koho)

13. Co si myslíte o varování a informovanosti v daném okrese? (stručně v bodech)

14. Který výjezd byl pro Vás nejhorší? (co se týče emocí a vzpomínek)

15. Účastníte se školení nebo besed, které se týkají varování obyvatelstva?

16. Znájí obyvatelé v okrese význam vyhlašovaného signálu první středu v měsíci ve 12 hodin?

17. Kdy naposledy jste byli pověřeni varovat obyvatelstvo?

- před týdnem
- před měsícem
- před rokem

18. Při kterých mimořádných událostech zasahujete nejméně?

- povodeň/ záplavy
- vichřice
- sabotáž, terorismus
- technická závada
- sesuvy půdy
- epizootie
- požáry
- epidemie
- havárie v chemických provozech a skladech

19. Při kterých mimořádných událostech zasahujete nejvíce?

- povodeň/ záplavy
- vichřice
- sabotáž, terorismus
- technická závada
- sesuvy půdy
- epizootie
- požáry
- epidemie
- havárie v chemických provozech a skladech

20. Jakou máte osobní zkušenost s varováním a informovaností obyvatelstva při mimořádných událostech? Máte nějaké doporučení?

Děkuji za Váš čas.

PŘÍLOHA P IV: MIMOŘÁDNÉ UDÁLOSTI ZA ROK 2016 V MSK

Tabulka 12 Mimořádné události za rok 2016 v Moravskoslezském kraji.

Typ	Územní odbor HZS MSK						Celkem
	Bruntál	Frýdek Místek	Karviná	Nový Jičín	Opava	Ostrava	
<i>Požár</i>	150	313	431	193	199	602	1 888
<i>Dopravní nehoda</i>	228	382	312	268	318	469	1 977
<i>Únik nebezpečných chemických látek</i>	39	79	104	72	89	170	553
<i>Technická havárie</i>	573	1 375	1 302	813	860	2 401	7 342
<i>Radiační havárie</i>	0	0	0	0	0	0	0
<i>Ostatní MU</i>	0	0	0	0	0	0	0
<i>Planý poplach</i>	36	158	191	87	107	512	1 091
<i>Událostí celkem</i>	1 522	3 028	3 113	1 892	2 339	7 825	19 719
<i>Počet obyvatel (k 1. 1. 2016)</i>	94 838	212 543	255 570	152 031	177 275	322 976	1 215 233

[Zdroj upravený podle 41,42]

PŘÍLOHA P V: STATISTIKA OD ROKU 2010 DO ROKU 2016 PRO ČR

Tabulka 13 Statistika od roku 2010 do roku 2016 pro Českou republiku.

Typ mimořádné události	Rok							Součet
	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	
Požár	17 296	20 511	19 908	16 563	16 851	19 685	15 730	126 544
Dopravní nehoda	18 053	17 061	18 910	19 023	19 219	21 330	21 521	135 117
Únik nebezpečných chemických látek	6 377	5 285	5 106	5 253	6 161	6 693	6 698	41 573
Technická havárie	48 010	50 035	52 084	63 596	50 965	55 928	53 714	374 332
Radiační havárie a nehoda	0	1	1	1	1	0	0	4
Ostatní mimořádné události	166	6	67	8	52	75	92	466
Planý poplach	8 148	8 202	7 909	7 837	7 527	8 273	7 735	55 631
Událostí celkem	98 050	101 101	103 985	112 281	100 776	111 984	105 490	733 667

[Zdroj upravený podle 41, 42]

PŘÍLOHA P VI: STATISTIKA OD ROKU 2010 DO ROKU 2016 PRO MSK

Tabulka 14 Statistika od roku 2010 do roku 2016 pro Moravskoslezský kraj.

Typ mimořádné události	Rok							Součet
	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	
Požár	2089	2392	2464	2069	2059	2201	1188	14462
Dopravní nehoda	1949	1806	2229	2185	1999	2120	1977	14265
Únik nebezpečných chemických látek	513	577	573	526	575	607	553	3924
Technická havárie	14636	12032	11033	10782	7038	7184	7324	70029
Radiační havárie a nehoda	0	0	0	0	0	0	0	0
Ostatní mimořádné události	0	0	9	0	0	0	0	9
Planý poplach	1142	1110	1127	971	1026	1034	1091	7501
Událostí celkem	20329	17917	17435	16533	12697	13146	12833	110 890

[Zdroj upravený podle 41, 42]

PŘÍLOHA P VII.: STATISTIKA OD ROKU 2010 DO ROKU 2016 PRO OKRES BRUNTÁL

Tabulka 15 Statistika od roku 2010 do roku 2016 pro okres Bruntál.

Typ mimořádné události	Rok							Součet
	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	
Požár	164	189	200	142	150	217	150	1212
Dopravní nehoda	225	188	226	200	191	224	228	1482
Únik nebezpečných chemických látek	40	48	42	37	49	54	39	309
Technická havárie	1312	1080	795	925	518	700	573	5903
Radiační havárie a nehoda	0	0	0	0	0	0	0	0
Ostatní mimořádné události	0	0	0	0	0	0	0	0
Planý poplach	42	35	30	31	41	30	36	245
Událostí celkem	1783	1540	1293	1335	1405	2074	1522	9151

[Zdroj upravený podle 41, 42]